

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 המצוות הששור: אהנה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי ממש; מרכא טפחא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפיטח; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק 1 – סודר שנתקל, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט; ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכנין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

תביר [מרכא] טפחא [מונח] אתנח ... תביר [מרכא] טפחא [מרכא] סלוק; תביר מרכא טפחא – קבוצת פרטים הקשורים לנושא, אשר על חלקם חל ענין או הלכה מסוימת ועל חלקם לא חל הענין או ההלכה המסוימת; מונח אתנח / מרכא סלוק: מונח או מרכא מרבים ענין ו-אתנח או סלוק מגבילים את הענין שהתרכבה. בלא מונח או מרכא ה- אתנח או ה- סלוק מגבילים משהו בחלק הענין שנתור ממיעוט התביר. צריך להבחין בין השפעת התביר – מחלק וממעט ובין השפעת אתנח או סלוק – מגביל.

1.1 במדבר פינחס כה,י

במדבר פינחס כה,יא:

פִּינְחָס בֶּן-אֱלֵעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת-חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאֹתֵי בְּתוּכֶם וְלֹא-כִלְיֹתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתֵי:

ע"פ אור החיים צריך לדעת למה הוצרך ליחסו

- * (א) ואולי שנתכוון שיזכרו אבותיו לטובה
- * (ב) עוד נראה שנתכוון להשלים ישראל עם אהרן וגוי' (כי במדרש) נחשב על אהרן הקלקול שגרם במיתת עם רב והה מבקש לתקן וכאן רמז ה' כי פנחס שלם במדה טובה מרובה. הרי עמד פנחס בן בנו ופדה נפש כל ישראל
- * (ג) שלא יחשוב משה שה' השיב את-חמתו בלא אמצעות זכות אשר כפה מדת-הדין ויצא מזה שיחשוב משה כי ה' מתנהג בסדר זה (ללא מעשה טוב של ישראל), לכן הודיעו ה' כי פנחס הוא שהיה סיבה להשיב חימה והוא אומר הַשֵּׁיב אֶת-חַמְתִּי ולא מעצמה שבה

ע"פ רש"י ושפת"ח וכלי יקר – השבטים מבזים את פנחס (קודם למעשה ההצלה באומרם), אבי אביך זה פיטם עגלים לע"ז (כוונה ליתרו) אבי אמך או אבי אם אמך או אבי אב אמך, היינו אשת אלעזר (בבא בתרא פרק שמיני אלו נוחלין), וזה אהרן עשה העגל ואעפ"כ העביר פינחס על מידותיו לא היה מקפיד על ביוזיו (מעיד על יו"ד זעירא במילת פינחס, שמחל על בזויו (נחלת יעקב)) כי אחז מעשה אבותיו בידיו כמו שלא הקפיד אהרן על כבודו שביזוהו על מעשה העגל, שהוא ניסה להציל ולא הצליח, ואעפ"כ עשה חסד עם ישראל במעשה הולכת קטורת לעם בשעת המגיפה כדי להצילו (במד' קרח יז,ב). אם כן פינחס משיב חימה בקידוש השם ברבים הריגת נשיא שמעון שדרש התרת איסור שלא כהלכה ושהיה קשור לעבודה זרה וזנות, כמו שאהרן סבו השיב חימה בלי להקפיד על ביוזים.

תבנית טעמי הפסוק כעין כלל ופרט, ואין בכלל אלא מה שיש בפרט, נברר מה מלמדים הפרטים

פִּינְחָס בֶּן-אֱלֵעָזָר – קדמא ואולא, כעין כלל מלמד ואחריו הפרטים:

- (א) בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן – מונח רביע, התוכן מלמד על אהרן הכהן, סבו של פינחס שעבר על מידותיו והציל את בני ישראל. תבנית הטעמים – מונח רביע, רבוי רב ללמד על כל מצות האמורות בתורה (ראה רמב"ם להלן);
- (ב) הַשֵּׁיב אֶת-חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל – מהפך פשטא מונח זקא-קטן, פינחס מהפך – עובר על מידתו, והציל את בני ישראל. זקא-קטן – בתפקיד שתיים, השבת החימה הייתה בקידוש השם בשני הדברים הבאים:
- (ג) בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאֹתֵי בְּתוּכֶם – מרכא טפחא אתנח
- (ד) וְלֹא-כִלְיֹתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאֹתֵי – מרכא טפחא סלוק

אפשר כי הפרטים מלמדים את הלימודים הבאים:

- (א) העובר על מידותיו יוצר שעת רצון, ולכן הוא אמצעי ראוי לה' להפך מידת הדין מעל בני ישראל והגברת מידת הרחמים, כאהרן ופינחס ועל זה הזכיר שניהם פִּינְחָס בֶּן-אֱלֵעָזָר בֶּן-אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת-חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל
- (ב) סיבות לקידוש השם בתוך בני ישראל וע"י מי

כתב כלי יקר לימד על כל קידוש שם שצריך להיות בתוך בני ישראל דוקא וכמו שאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל ולכן נאמר (במד' בלק כה,ה) וְלִקַּח מִתּוֹךְ הָעֵדָה

רמב"ם הלכות יסודי התורה פ"ה ה"י כל העובר מדעתו (טט - כמו זמרי בן סלוא) בלא אונס על אחת מכל מצות האמורות בתורה בשאט בנפש להכעיס הרי זה מחלל את השם, ולפיכך נאמר בשבועת שקר וחללת את שם אלהיך אני ה', ואם עבר בעשרה מישאל הרי זה חילל את השם ברבים (טט - זמרי עבר על ארמית ואולי גם על עבודה זרה, אף שלא ראוהו בשעת מעשה, אלא שע"י הוצאתו עם האשה על הרומח של פינחס נתגלה מעשהו), וכן כל הפורש מעבירה או עשה מצוה לא מפני דבר בעולם לא פחד ולא יראה ולא לבקש כבוד אלא מפני הכורא ברוך הוא כמניעת יוסף הצדיק עצמו מאשת רבו (וכן פינחס בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאֹתֵי – על בעילת ארמית ברבים נזכר הלכה הבוועל ארמית קנאים פוגעים בו ועשה מעשה אע"פ שאם היה בא לבית הדין לא היו מורים לא כן – בתוככם, קנאת הבורא בלבד, ולא סיבת אחרת) הרי זה מקדש את השם.

בְּקִנְאוֹ אֶת-קִנְאֹתֵי – מרכא טפחא – יתור לרבות, ככתב רמב"ם לעיל כל העובר מדעתו ... מכל המצוות בְּתוּכֶם – אתנח – מגביל, קנא קנאת הבורא בלבד, ולא סיבת אחרת. ולכן בזכות מעשה ללא פניות, לטובת אנשים שקודם ביזוהו (אור החיים) מעשה הטוב בגדר הפעולה עצמה שהסיר כעס ה' כי הכעס הוא ענף היגון והדאבון ויהי' לה' נחת רוח הרבה השבת חימה. וְלֹא-כִלְיֹתִי אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל – מרכא טפחא – יתור לרבות, גם הקב"ה עובר על מידותיו בְּקִנְאֹתֵי – סילוק, (מגביל) מסלק מידת הדין ומגביר מידת הרחמים.

לקידוש השם בתוך בני ישראל של אהרן הכהן ופינחס נכדו ללא פניות יש המשך באליהו הנקשר במקורות שונים לפינחס יונתן שמות וארא, ויח וגו' דקתה עמקם ויזקרו ויבחרו ויציאל וישיגי חיוי דקתה חסידא מָאָה ויתלתי ויתלתי שניני חייא עד דקמא ית פינחס הוא אליהו ויח ויח ... פנחס הוא אליהו כהן גדול שעתיד להשלה לגלות של ישראל בסוף הימים:

במדבר פינחס כה,יב לָכֵן אָמַר הַנְּבִי נִתַּן לִּי אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם:

דעת זקנים מבעלי התוספות - לָכֵן - שעשה דבר הגון לפני הַנְּבִי נִתַּן לִּי אֶת-בְּרִיתִי שְׁלוֹם. ואם ישנאוהו ישראל לא יחוש ואין לו לירא לא מקרובי זמרי ולא מקרובי כזבי שהיתה בת מלך.
 ע"פ רש"י (כה,יג) בריה כהנות עולם - שאע"פ שכבר ניתנה כהונה לזרעו של אהרן, לא נתנה אלא לאהרן ולבניו שנמשחו עמו ולתולדותיהם שיולידו אחר המשחתן, אבל פנחס שנולד קודם לכן ולא נמשח לא בא לכלל כהונה עד כאן. וכן שנינו ב- זבחים (קא,ב) לא נתכהן פנחס עד שהרג לזמרי. אבל בבלי זבחים קב,א מיתבי, חמש שמחות היתה אלישבע יתירה על בנות ישראל: יבמה מלך,

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אהנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי ממשותף; מרכא טפחא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סודר שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פאז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

אישה כהן גדול, בנה סגן, בן בנה (ויקרא רבה פינחס) משוח מלחמה, ואחיה נשיא שבט, ואבילה על שני בניה; ו-תורה תמימה
קהלת פ"ב הערה ז סובר כי הגי' צ"ל ארבע שמחות ללא פינחס. ויש המפרש כי נמשח אך לא הובטחה כהונה גדולה לו ולזרעו.
שפת"ח ... משום הכי לא נכתב בריתי שלום שלא יהא מלת שלום דביקות ... **את-בריתי שלום, בריתי** - טפחא מפסיקה את הדביקות של מלת **שלום** למלת **בריתי לכן** – טפחא – לכן לעצמה מילת שימוש, וטפחא בתפקיד פותחת טפח להתאפיין ממלת **אמר** – אתנח, מגביל ומפרשים "לכן" לשון שבועה שמאפינה **אמר** – אתנח, מגביל השבועה לפינחס ולזרעו השלמים ולא לבעלי מום. **לכן אמר** – שבועת ה' לפינחס הנאמרת למשה כעין שבועה בעד שאין להתירה, ומשה שקול ככל ישראל אזי זאת שבועה ברבים. **הנני** – קדמא – פינחס שנולד קודם למשיחת אהרן ובניו, לא נתכהן (אפשר הכוונה שלא הובטח בכהונה גדולה) עד שהרג לזמרי. **נתן לו את-בריתי שלום** – מרכא תביר טפחא סלוק – כעין קבוצת פרטים שלא על כל אחד חלה אותה הלכה,
(א) קידושין פרק האומר מסיק וי"ז **דשלום קטיעא היא למדרש** כשהוא שלם ולא כשהוא חסר, מכאן לכהן בעל מום שעבודתו פסולה. השבועה חלה על כל הפרטים השלמים מבני פינחס, בעלי מום מוגבלים בעבודת הקודש.
(ב) רא"ם ברית שלום, ברית כהונת עולם...עד שיאמר שתהא לו שבועתי זאת לשבועת שלום ויש לדחוק וליישב דיעק ברית הוא על כהונת עולם **שעיקר** כהנים גדולים הם מזרע פנחס ואגב הברית מבשר אותו שמחזיק לו טובה וחנות על שעה עמו (עם הקב"ה) טובה והוא השלום. אך לא כולם, וחילק הדורות שכגון בזמן עלי בניו איתמר בן-אהרן הכהן כהנים גדולים וחזרה בזמן מרד אבשלום במניו צדוק ממשפחת פינחס במקום אביתר ממשפחת איתמר.

במדבר פינחס כו: פ [נב] וידבר ה' אל-משה לאמר: [נג] לאלה תחלק הארץ פנחלה במספר שמות:
[נדר] לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעיט נחלתו איש לפי פקדויו יתן נחלתו:
[נה] אך-בגורל יחלק את-הארץ לשמות מטות-אבתם ינחלו: [נו] על-פי הגורל תחלק נחלתו בין רב למעט: ס
תורה תמימה פרשת פינחס (נג) לאלה תחלק הארץ - לאלה - כאלה, להוציא את הטפלים⁽¹⁾ [ב"ב קי"ז א']:
(נד) לרב תרבה - תניא, הרי שהיה לו בשעת יציאת חמשה בנים ובכניסתן לארץ עשרה, קורא אני עליהם למעט תמעיט נחלתו, הרי שיצאו עמו ממצרים עשרה בנים ובכניסתם לארץ נמצאו חמשה, קורא אני עליהם **לרב תרבה נחלתו⁽²⁾ [ספרי]:**
איש - ולא נשים ולא טומטום ואנדרוגינוס⁽³⁾ [שם]:
לפי פקדויו - מלמד שלא נתחלקה א"י לכל שבט ושבט אלא לפי מה שהוא⁽⁴⁾ [שם]:
(נה) לשמות מטות-אבתם - תניא, רבי יאשיה אומר, ליוצאי מצרים נתחלקה הארץ, שנאמר לשמות מטות אבותם ינחלו⁽⁵⁾, ומאי משמע דביוצאי מצרים כתיב ודילמא לשבטים קאמר ליה⁽⁶⁾, דכתיב **(ר"פ וארא) והבאתי אתכם אל הארץ ונתתי אותה לכם מורשה אני ה', ירושה היא לכם מאבותיכם, וליוצאי מצרים קאמר להו⁽⁷⁾ [ב"ב קי"ז א' ב']:
לשמות מטות-אבתם - יצאו גרים ועבדים⁽⁸⁾ [ספרי]:**

[ננ] לאלה - רביע, ארבע קבוצות נחלות את הארץ, תחלק הארץ פנחלה - מרכא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים שלא על כל אחד חלה אותה הלכה.
ב"ב קי"ז לאלה - רביע, ארבע קבוצות מקבלות נחלות בארץ. יוצאי מצרים בני למעלה מעשרים שמתו במדבר בניהם מקבלים חלקם, הבאים לארץ מעל גיל 20, יוצאי מצרים מעל גיל 60 בגזירת המרגלים קבלו שתי חלקות, זה אופן אחד לארבע קבוצות. אופן אחר יוסיף על השלושה הנ"ל את יוצאי מצרים בני 20 – 60 מהלימוד על סיבות לשמחת ט"ו באב למאן דאמר שבשנת ארבעים לא מתו בט' באב מי שנגזר עליו למות בגזרת המרגלים הרי שגם יוצאי מצרים בני 20 – 60 שלא מתו ויש לזה תמיכה בטעמי הקרא שם יתמו ושם ימותו שממעט קבוצה מביניהם.
תורה תמימה (נה) אך-בגורל יחלק - ת"ר, א"י לא נתחלקה אלא בגורל שנאמר אך בגורל תחלק, ולא נתחלקה אלא באורים ותומים שנאמר על פי הגורל⁽⁹⁾ [ב"ב קכ"ב א']:
(נו) בין רב למעט - תניא, בשלושה דברים נתחלקה ארץ ישראל, בגורלות, באורים ותומים ובכספים, הדא הוא דכתיב **(יהושע י"ח) וישלך להם יהושע גורל לפני ה' במצפה, גורל אלו הגורלות, לפני ה' אלו אורים ותומים, בין רב למעט אלו הכספים⁽¹⁰⁾ [ירושלמי יומא פ"ד ה"א]:**
בין רב למעט - מגיד שלא נתחלקה ארץ ישראל אלא בשומא, בית כור כנגד בית סאה, בית סאה כנגד בין כור⁽¹¹⁾ [ספרי]:

בבלי בבא בתרא קכב - [נה] אך-בגורל - זקא-גדול, ענין של שלוש, שתי נקודות באופן אחד אלו שתי קלפיות, אחת לשמות שבטים, אחת לשמות תחומים,
ונקודה אחת באופן אחר אלעזר כהן גדול אומר ברוח הקודש ע"פ אורים ותומים שם שבט ושם תחום והם עולים בידי מכל קלפי. לעומת בבלי יומא גורל השעירים ביה"כ, קלפי אחד ושתי קוביות בה, מכניס ידיו ומעלה שתי הקוביות בבת אחת,אחת בכל יד.
נקודה אחת באופן אחר חלוקת יהושע לפי ערך כספי כ **תורה תמימה הערה יח** אלא ר"ל מי שעלה חלקו בסמוך לירושלים מתחשב בערך השווי עם מי שעלה גורלו ברחוק מירושלים, שהרחוק גרוע הוא מפני שרחוק הוא מביהמ"ק ומפני שקרוב הוא לארץ העמים,
בבלי בבא בתרא קכא [נדר] לרב - רביע, חלוקת הארץ, אפשר שלוש מ-אך-בגורל" ורביעי בחלוקת יהושע לפי ערך כספי כ-תורה תמימה הערה יח אלא ר"ל מי שעלה חלקו בסמוך לירושלים מתחשב בערך השווי עם מי שעלה גורלו ברחוק מירושלים, שהרחוק גרוע הוא מפני שרחוק הוא מביהמ"ק ומפני שקרוב הוא לארץ העמים.

לשמות מטות-אבתם - יצאו גרים ועבדים⁽¹²⁾ [ספרי]: ינחלו - סלוק, מגביל הוצאת הגרים והעבדים מנחלה ונותן להם חלק ד' אמות לקבורה (תורה תמימה הערה טז))
וטעם טפחא במלת אבתם בתפקיד פותח טפח להתאפיין ממלת ינחלו ולמעט מהנחלה גרים ועבדים⁽¹³⁾ [ספרי]:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפקא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפקא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפיטח; תביר מרכא טפקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט; יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

במדבר פינחס כו,מד: **בני אשה למשפחתם לימנה משפחת הימנה לישוי משפחת הישוי לבריעה משפחת הבריעה:**
הימנה לישוי – זקף-קטן זקף-גדול, תבנית הטעמים בתפקיד המרמז לביצוע (א) חישוב גימטריה של המלים **הימנה לישוי** והגי' עולה $110 + 356 = 466$ עולה ק"י שנו"ו עולה סו"ת, תוס'; באוצר הגי' של הרב ר"י פאלוך זצ"ל נמצאת גימטריה ר"ת מ'אשר שמנה ל'חמו והוא יתן מ'עדני מ'לך:

(ב) וכן לחישוב הפרש בין גימטריית המלים ובין גימטריית המלים "זקף-קטן זקף-גדול" העולה 576 (=תקע"ו).
 הפרש מתקע"ו $466 - 576 = 110$ ק"י, על"י (כהן גדול ממשפחת איתמר), צ"ך, כ"צ – כהן צדק, שבט אשר היו משיאים בנותיהם לכהנים

במדבר פינחס כו,מה: **לכני בריעה לחבר משפחת החברי למלכיאל משפחת המלכיאלי:**
בריעה לחבר – זקף-קטן זקף-גדול, תבנית הטעמים בתפקיד המרמז לביצוע (א) חישוב גימטריה של המלים **בריעה לחבר** והגי' עולה $287 + 240 = 527$ עולה תקס"ז, באוצר הגי' של הרב ר"י פאלוך זצ"ל נמצאת גימטריה המלים חטי"ם יי"ן שמ"ן
 (ב) וכן לחישוב הפרש בין גימטריית המלים ובין גימטריית המלים "זקף-קטן זקף-גדול" העולה 576 (=תקע"ו).
 הפרש מתקע"ו $527 - 576 = 49$ עולה מ"ט
(בריעה = 287) (= פז"ר **תהלים קיבט**) **פזרו נתן לאבינונים צדקתו לעד קרנו תרום בכבוד:** היינו מקיים מ"ט לפול.

בראשית ויצא ליג: **נתאמר לאה באשתי כי אשקוני בנות ותקרא את-שמו אשר:**
לאה באשתי – זקף-קטן זקף-גדול, תבנית הטעמים בתפקיד המרמז לביצוע (א) חישוב גימטריה של המלים **לאה באשתי**
 והגי' עולה $36 + 513 = 549$ עולה ל"ו + תקי"ג עולה תקמ"ט
 (ב) וכן לחישוב הפרש בין גימטריית המלים ובין גימטריית המלים "זקף-קטן זקף-גדול" העולה 576 (=תקע"ו).
 הפרש מתקע"ו $549 - 576 = 27$ עולה ז"כ

סיכום אפשרי ל- **במדבר פינחס כו,מד:** **הימנה לישוי** ולקרא **במדבר פינחס כו,מה:** **בריעה לחבר**
 לאה אמנו אמרה **31.בראשית ויצא ליג:** **לאה באשתי** – זקף-קטן זקף-גדול, הפרש מתקע"ו $576 - 549 = 27$ עולה ז"כ, כגון שמן ז"ך שהוא הבסיס לשמן המשחה בו הקדשו הכהנים, **הימנה לישוי** הפרש מתקע"ו $576 - 466 = 110$ צ"ך, כ"צ – כהן צדק,

יעקב אבינו ברך לשבט אשר **(בר ויחי מט,ב)** **מאשר שמנה לחמו והוא יתן מעדני מלך: ס**
 466 עולה גי' ראשי תיבות מ'אשר שמנה ל'חמו ו'הוא יתן מ'עדני מ'לך: ומעדני מלך יהיו חטי"ם יי"ן שמ"ן

במדבר פינחס כז,ג: **אבינו מת במדבר והוא לא-היה בתוך העדה הנועדים על-ה' בעדת-קרח**
כי-בחתאו מת ובנים לא-היו לו:
אבינו מת במדבר רש"י... ר"ע אומר מקושש עצים היה. ור"ש אומר מן המעפילים היה.
אבינו מת במדבר – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין על הענין (א) סיבה לקריבת ימי צלופחד (קיצור ימיו) (ב) גורע את צלופחד מהמערערים השונים על החלטות משה ומלמד כנאמר **כי-בחתאו מת**
אבינו מת במדבר – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין על הענין, משהו מעניין **אבינו מת במדבר** גורע מהענין מיתה.
 לרבי שמעון אהבת הארץ גורעת מהמדבר, כלומר גורמת למאסת המדבר עד כדי מה שרבי עקיבא אומר שההימצאות **במדבר** גורם לקושש עצים, בין אם זה בהקרבה אישית להדגים חומרת עבירת השבת או מסיבה אחרת, ואפשר שבכך הוא שונה משאר המעפילים (היינו נגרע מהם) שהם עלו כהתרה נגד ה'.
 רב סנדר ארלנגר הי"ו הפניה ל-**מגלה עמוקות** שפירש כי צלופחד היה הצד הטוב של קין וזרקא מרמז כי מת בעטיו של נחש.
 טט – ענין נחש בזרקא תומך בתפקיד זרקא כמרמזת לענין של תנועה, תנודה. ועוד זרקא סגול בתפקיד של קיצור ימים, כי צלופחד מת יחסית צעיר בשנה ראשונה או שניה ליציאת מצרים.

במדבר פינחס כז,ה:
ויקרב משה את-משפטן לפני ה': פ
ויקרב משה את-משפטן – מרכא תביר טפקא **לפני ה'** – מרכא סליק
 אם היה כתוב **ויקרב** (תביר) **משה את-משפטן** (מרכא טפקא) היה משמע משפט אחד לכולן, כגון נחלה אחת לכולן כמשמע הפשט בפסוק ד' **"תנה לנו אחזה"** ומיעוט דבר ממנו. **ויקרב משה את-משפטן** – מרכא תביר טפקא, קבוצת פרטים שלא על כל אחד חל אותו ענין או הלכה, כאן משה מקריב משפט כל אחת ואחת לעצמה, דרישת נחלה נפרדת לכל אחת (כפי שקיבלו ע"פ ספר יהושע) וכן קבלו חלק אביהן וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ואף חלק אחי אביהן.

לפי שיטתנו יש כאן מיעוט כלשהו ב"לפני ה'" הנגרם ע"י משה או הקשור למשה,
 (א) על הנגרם מפרש **רש"י** נתעלמה ממנו הלכה וכו'
 (ב) על הקשור למשה מפרש **רש"י** ד"א ראויה היתה פרשה זו להכתב ע"י משה, אלא שזכו בנות צלופחד ונכתבה על ידן. **טטוד"ל** כלומר, מיעוט את משה מלכתוב (כנראה הכוונה מלשמוע ישירות) פרשה זאת מלפני ה'. אולי מביע צער שלא זכה משה גם בנבואה זאת, במצוה זאת לפני ה'. ודומה לקרא הנני בא אליך בעב הענין בשמות (אור החיים הקב"ה מתנצל לפני משה שלא ידבר ברמת הנבואה הרגילה אליו אלא ברמה נמוכה שתתאים לבני ישראל.
 (ג) ע"פ **הרמב"ן במדבר שלח-לך טו,כה** – **לפני ה'** – ענין דין, ה' ובית דינו

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת, סלוק – סוף-ספוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מראק – מאריך; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאק – שנוי משמעות; רבוי ממשעות; מרכא טפאק – יתור
 לרבות, ככל מקום; דוגא תביר טפאק – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאק – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפאק – קבוצה שההלכה הולה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סדור שחלק, השלש והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא – גיש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות.

1.3 במדבר פינחס כה, ג

במדבר פינחס כזא, ה: [א] ותקרבנה בנות צלפחד בן-חפר בן-גלעד בן-מכיר בן-מנשה למשפחת מנשה בן-יוסף ואלה שמות בנותיו מחלה נעה וחגלה ומלכה ותרצה: [ב] ותעמדה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאם וכל העדה פתח אהל-מועד לאמר: [ג] אבינו מת במדבר והוא לא-היה בתוך העדה הנועדים על-ה' בעדת-קרח כי בחטאו מת ובנים לא-היו לו: [ד] למה יגרע שם-אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה-לנו אחזה בתוך אחי אבינו: [ה] ונקרב משה את-משפטן לפני ה':

(א) **אבינו מת במדבר** – זקא מונח סגול, בתפקיד מוסיף על הענין מהענין או גורע מהענין. התוכן מלמד **אור החיים** ... **למאן דאמר ליוצאי מצרים** אמרו מת במדבר הרי שהיה מיוצאי מצרים, ודקדקו גם כן בתיבת במדבר לומר שהיה מכלל אותם שנגזרה עליהם גזירת במדבר ופלו פגריכם (י"ד כ"ט) הא למדת שהיה בן עשרים כשיצא ממצרים, **ולמאן דאמר** נתחלקה הארץ לבאיה הרי גם הוא מודה שתחזור ליוצאי מצרים וינחילו בניהם ונוגעת הירושה להם בחזרה: ...

ואמרו ראה לדבר שמיתת אביהם היתה בשביל שדיבר במשה שהרי **והוא לא-היה בתוך העדה** וגו' ודרשו ז"ל (ספרי) שכללו בדבריהם עדת מרגלים ועדת קרח ומתלוננים והוא לא היה ביניהם הא למדת שלא היה לו אלא חטא הדיבור שהרי כמה תרות של רשע היו ולא נמנה עמהם, **והוא לא-היה** – קדמא ואולא, כעין כלל המלמד על כל הקבוצות שנועדו על ה' בטענות שונות ושצלפחד לא היה עמם. פרטי הכלל מרומזים בקצרה בתוכן ובטעמי המקרא:

(א) **בתוך העדה** – מונח רביעי, בתפקיד של ארבע ועוד, כאן **אור החיים** ע"פ **ספרי** מונה שלוש קבוצות עדת מרגלים ועדת קרח ומתלוננים, אבל היו עשרה נסיונות כמקורות הבאים

(א) **ספרי פ' דברים פיסקא א** רבי יהודה אומר הריהו אומר במדבר בערבה וגו', אלו עשרה נסיונות שנסו אבותינו את המקום במדבר ואלו הם שנים בים שנים במים שנים במן שנים בשליו אחד בעגל ואחד במדבר פארן במרגלים,

(ב) **מסכתות קטנות מסכת אבות דרבי נתן נוסחא א פרק ט** עשרה נסיונות נסו אבותינו את הקדוש ברוך הוא ולא נעשו אלא על לשון הרע ואלו הן. אחד על הים ואחד בתחלת המן ואחד בסוף המן ואחד בשליו הראשון ואחד בשליו האחרון אחד במרה ואחד ברפידים ואחד בחורב ואחד במרגלים זה של מרגלים קשה מכלם שנאמר וינסו אותי זה עשר פעמים ולא שמעו בקולי (במדבר י"ד כ"ב). (במקור זה חסר אחד, אבל עם קרח והמעפילים, ופוער זה עובר עשר) **ובאבות דרבי נתן פ"ד** מוסיף ובתעורה ובמסה ובקברות התאוה (דב' עקב ט,כב)

(ב) **הנועדים על-ה'** – תביר טפחא, תבנית טעמים המופיע בתורה 12 פעמים, אפשר כי התבנית מלמדת כי צלפחד לא היה בקבוצות שעירערו על ה' באופן המאופיין ע"י דוגמת **בעדת-קרח** בלבד שלכך מרמז טעם אתנה בתפקיד הגבלה... טעם טפחא במלים **על-ה'** פועל גם בתפקיד פותח טפה לאפשר את האפיון המוגבל שבדוגמת הכתוב **בעדת-קרח**.

אור החיים ... ובוזה נתישבה תמיהת התוס' שהקשו שם בפרק יש נוחלין (ב"ב קיח ב) בדיבור המתחיל ולמאן דאמר לבאי הארץ וכו' שמדברי הגמרא מוכח כי למאן דאמר נתחלקה לבאי הארץ לא נטלו הבנות חלק צלפחד הנוגע לו לעצמו בנחלה אלא הנוגע לו בנחלת חפר כשחזרו לו בניו אם כן למה הוצרכו הבנות לומר **והוא לא-היה בתוך העדה** וגו' והלא אפילו בני העדה של המרגלים נטלו בזכות אבי אביהם, ולדרכנו הוצרכו לומר והוא לא היה וגו' לומר **כי-בחטאו מת** וגו' כמו שפירשתי וחוץ מדרכינו יש ליישב קושיית התוספת שהבנות לא ידעו שלא נקנסו המרגלים ליטול בחזרה בנכסי אביהם וחשבו שפקע מהמרגלים נחלה בארץ כל עיקר לזה הוצרכו לומר והוא לא היה וגו':

כי-בחטאו מת – מונח זקא-קטן, מונח מרמז על מצב ספק מה היה חטאו של צלפחד.
אור החיים ע"פ **ספרי**, שלא היה לו אלא חטא הדיבור במשה (לא בה'). בתפקיד **רש"י בחטאו** לברו **מת** ולא החטיא את אחרים עמו (ראה ספ"ב קלג). רבי עקיבא אומר (ראה שבת צו,ב): מקושש עצים היה, ורבי שמעון אומר (ראה שם צז,א): מן המעפילים היה.

רמז"ן וטעם **מת-בחטאו מת** – אמרו: **מת במדבר** בעונו, שלא זכה ליכנס בארץ; או כדברי רבי יהודה הלוי המשורר ז"ל, שפירש שהוא דבק עם **ובנים לא-היו לו**, כאשר יאמר היום: בעונות אירע כך וכך, **רלב"ג** חטאו גרם שמת בלא בנים.

מת זקא-קטן, בתפקיד שתיים, מת בעונו, ובחטא דבור על משה.
כי-בחטאו מת – מונח זקא-קטן, מונח מרמז על מצב ביניים, (א) **ספר הפרשיות, הרב כיתוב**, סע' צלפחד: אמרו חכמים: מקושש לשם שמים נתכוון, הפקיר עצמו למיתה כדי שיראו כל ישראל שהמחלל שבת במיתה ולא יזידון עוד בחילול שבת. הרי שלדעת האומרים: מקושש זה צלפחד, גם עונו לא היה לו אלא לב אחד לאביו שבשמים. (ב) **קדושת לוי במ' שלח** חכמינו ז"ל אמרו מקושש לשם שמים נתכוון (תוס' ב"ב קיט, ב ד"ה אפילו בשם מדרש; תרגום יונתן במדבר טו, לב), שידעו העולם הגם שנגזר עליהם למות במדבר אף על פי כן חייבים לשמור התורה והמצוות, עיין במדרשי חכמינו ז"ל. ולכאורה תמוה אף על פי כן האריך חילל שבת. אמנם חכמינו ז"ל אמרו (שבת קה, ב) 'מלאכה שאינה צריכה לגופה פטור עליה', והנה הכא נמי כיון שלא היה בדעתו לקושש עצים לצרכו, שלא היה צריך כלל, רק נתכוון שיתקדש שם שמים על ה' וכן הוא מלאכה שאינה צריכה לגופה, אם כן לא חילל שבת כלל, רק סקלוהו עבור העולם שלא ידעו מזה, כפשט המדרש: (א) **דף על ידו באב בתרא קיט**, האדמו"ר מקאצק ביאר שהיינו טעמא ש"יוקרב משה את משפטן לפני ד", שרק הבחון לבבות, הוא הי יכול להעיד שצלפחד – מקושש לשם שמים נתכוון, וגו' ... האדמו"ר מליובאוויטש ז"ל ביאר ... לכן חילל המקושש את השבת, ובמחשבה של לשם שמים, ואעפ"כ נהרג בבית דין, שאין לדיין אלא המעשה שנעשה ולא המחשבה, ובוזה הוכיח קבל עם ועדה, שעיקר הרצוי והמכוון, הוא "מעשה" המצוות, והרא"י ש"מחשבתו וכוונתו" לטובה, לא הועילו לו להצילו מגזר דין סקילה שנגזר עליו.

מת זקא-קטן, בתפקיד שתיים, אם היה מקושש אפשר כי זקא-קטן ירמז שהעידו בו שני עדים בשבת, ועל שקושש בשבת השניה אחרי שנצטוו על שמירתה וזה היה בשנה ראשונה בעשרים ואחד לחדש שני (ספרי זוטא פט"ו)

דעת זקנים מבעלי התוספות במדבר שלח טו,לב **ויהיו בני-ישראל אל במדבר** **איש מקושש עצים ביום השבת**: אמרו רבו ז"ל אלמלי שמרו ישראל שבת שניה לא שלטה בהן כל אומה ולשון ומנא להו שזה היה בשבת שניה מדרכיב ויהיו וימצאו דתכף להויה שנצטוו במצות שבת מצאו מקושש. ומנא לן דמקושש זה צלפחד מדרכיב **מקושש עצים ביום השבת עצים** עם ב' דביו"ם **עצים** (= 212) עולה בגימטריא צלפחד (212) ולמה נסמכה פרשת מקושש לפרשת ציצית לפי שבשעה שחלל המקושש את השבת אמר משה לפני הקדוש ברוך הוא רבון העולמים כתוב בתפילין למען תהיה תורת ה' בפני צוית שלא לנשאם בשבת היה זה נושאן היה נזכר ולא חלל את השבת אמר הקדוש ברוך הוא הריני קובע ומצוה להם מצוה אחת שעל ידה יהיו נזכרין מן המצוות כמו במצות תפילין ותהיה נוהגת בשבת וזו היא מצות ציצית:

[ב] ותעמדה לפני משה ולפני אלעזר הכהן ולפני הנשיאם וכל העדה פתח אהל-מועד לאמר:

לאמר – נוטריקון "לאו אמור" הנועד ללמד לאו כלשהו בכתוב שאחריו, טעם סלוק מגביל משהו זה. אפשר כי זה יוסבר ע"פ רב"ע ואור החיים שבנות צלפחד חשבו שפקע מהמרגלים (רב"ע מהנועדים על ה') נחלה בארץ כל עיקר לזה הוצרכו לומר והוא לא היה וגו', אז ה-**(א,ב)** **לאמר** שלהן בא ללמד שצלפחד אביהן לא ערער אי פעם על ה' ולכן הוא או בנותיו לא צריכים להיכלל

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
הפניות השורות: אתנה, סלוק = סוף-ספור – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כ"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סיום שחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קפא – סדר קיימות; אלא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קפא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

בשליטת נחלה בארץ, כי זה אמרו להיות מוגבל רק למעוררים על ה'. וזה מה שהסביר אור החיים מדרכינו יש ליישב קושיית התוספת שהבנות לא ידעו שלא נקנסו המרגלים ליטול בחזרה בנכסי אביהם. המרגלים אבדו חלקם כיוצאי מצרים אבל בניהם קבלו נחלה מסבותיהם.

ובנים לא-היו לו:.. ולא אמרו אין לו, יתבאר על דרך אומנם בני בנים הרי הם כבנים, והעלו בגמרא (יבמות סב ב) שהוא הדין בני הבנות, לזה אמרו לא-היו לו כבר אבל יש תקוה שיהיה לו והם אשר ילדו בנותיו שהם נקראים גם כן בניו:

ר' יוסף בכור שור (ז, מ) – כי אין לו בן – שאם היה לו בן (אתנה, מגביל כהמשך), לא דברנו, אלא אפילו בת הבן (אין לו – מרכא טפא, יתור לרבות בת חיה של בן מת, לירושה לפני אחיו ובוודאי שלילת ירושה מבנות שהן זודות של אותה בת וזה מרומז בטעם תביר במלת ב').

[ד] למה יגרע שם-אבינו מתוך משפחתו. פירוש על פי מה שאמרו במשנה בפרק יש נוחלין (ב"ב קטז) וזה לשונם בנות צלפחד נטלו ג' חלקים בנחלה חלק אביהם וחלקו עם אחיו בנכסי חפר ושהיה בכור וכו' עד כאן, והוא אומר [ד] למה יגרע וגו' כנגד חלק צלפחד, הנה-לנו אחיזה בתוך אחי אבינו: פירוש חלק צלפחד שנוגע לו תוך אחיו בנכסי חפר שהיה מיוצאי מצרים וחלק הבכורה כלול הוא במאמר בתוך אחי וגו', ודרך זה אינו אלא למאן דאמר שהארץ נתחלקה ליוצאי מצרים אבל למאן דאמר לבאיה נתחלקה לא נטלו חלקו של צלפחד עצמו, ויתבאר הכתוב בדרך אחר, על דרך מה שאמרו שם דף קי"ח וזה לשונם אמר ליה רב פפא לאביי בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה וכו' היינו דכתיב חבלי מנשה עשרה שיתא דשיתא בתי אבות וד' דידהו פירוש אחד חלק צלפחד, ב' חלקו בחפר, ג' בכורתו פי שנים, ד' חלקו בירושת אחיו, אלא למאן דאמר לבאי הארץ וכו' ומתוך תרי אחי אבא הווי ליה עד כאן, מעתה אפילו לסברת מאן דאמר לבאיה נתחלקה נטלו הבנות ב' ירושות ירושת צלפחד דאביו פי שנים וירושת ב' אחיו שמתו, לזה אמרו למה יגרע וגו' כנגד ירושת חפר שנוגעת לצלפחד בחזרה, תנה לנו וגו' כנגד ירושת האחים שמתו שנוגעת לצלפחד גם כן מצד החזרה:

[ז] בנות צלפחד דכרתו נתן תתן להם אצנת נחלה בתוך אחי אביהם ונתעברת אצנת נחלת אביהן להן:

[ז] בן – רביע, ארבעה חלקים כפי אור החיים דרך (א)

ויתבאר הכתוב בדרך אחר, על דרך מה שאמרו שם דף קי"ח וזה לשונם אמר ליה רב פפא לאביי בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה וכו' היינו דכתיב חבלי מנשה עשרה שיתא דשיתא בתי אבות וד' דידהו פירוש אחד חלק צלפחד, ב' חלקו בחפר, ג' בכורתו פי שנים, ד' חלקו בירושת אחיו, אלא למאן דאמר לבאי הארץ וכו' ומתוך תרי אחי אבא הווי ליה עד כאן, מעתה אפילו לסברת מאן דאמר לבאיה נתחלקה נטלו הבנות ב' ירושות ירושת צלפחד דאביו פי שנים (כי היה בכור) וירושת ב' אחיו שמתו (כי לא היו להם ילדים) (צלפחד ושני אחים, מחלקים ירושת חפר לארבעה חלקים, שתיים נטל צלפחד בכבוד, ושתיים נטל מאחיו), לזה אמרו למה יגרע וגו' כנגד ירושת חפר שנוגעת לצלפחד בחזרה, תנה לנו וגו' כנגד ירושת האחים שמתו שנוגעת לצלפחד גם כן מצד החזרה:

בבלי בבא בתרא קי"ב, דתניא: (בב' פ' ז, כז) נתן תתן להם – זו נחלת אביהן, בתוך אחי אביהם – זו נחלת אבי אביהן, ונתעברת אצנת נחלת אביהן להן – זו חלק בכורה; רבי אליעזר בן יעקב אומר: אף חלק אחי אביהם נטלו, שנאמר: נתן תתן. ולמ"ד: תרי אחי דאבא הווי להו, ההוא מ- אצנת נחלה נפקא. וא"ל רב פפא לאביי: קרא מאי קא חשיב? אי טפלים קא חשיב, טובא הווי! אי בתי אבות קחשיב, שיתא הווי!

בתוך אחי אביהם – זו נחלת אבי אביהן, למ"ד שנתחלקה הארץ ליוצאי מצרים, זה חלק חפר (סבא הבנות) אבי צלפחד, ואין ללמוד מכאן לחלק צלפחד

נתן תתן להם – זו נחלת אביהן, טעם קדמא מרמז לאביהן הקודם להן. ומכך נגיע לחלק אחי אביהן כנדרש ע"י רבי אליעזר בן יעקב (כנדרש מהמלים) אומר: אף חלק אחי אביהם נטלו, שנאמר: נתן תתן.

ולמ"ד: תרי אחי דאבא הווי להו (תנא זה גם סובר שהארץ התחלקה רק לבאים אליה ולכן גורע חלק חפר הסבא ומוסיף 2 חלקים של שני אחי צלפחד שמתו), ההוא מ- אצנת נחלה נפקא. נחלה – זקף-קטן, בתפקיד שני אחים לצלפחד

אצנת – מונח, רמז למצב בניינים שהאחים קבלו חלקם ומתו בלי ילדים, חזרה נחלתם אצל חפר אביהם המת, נתחלקה בין האחים החיים או ילדיהם, מכך קבלו בנות צלפחד שתי נחלות קטנות. מחלק צלפחד הבכור קבלו שתי נחלות גדולות. אפשר כי לכך מרמזת התבנית של הכתוב בנות צלפחד דכרת – מונח זרקא סגול, כעין מוסיף ו/או גורע מהענין על הענין, הורישו להם חלקים לא שווים ואותם חלקו ביניהם.

במדבר פנחס כז,יא: ואם-אין אחים לאביו ונתתם את-נחלתו לשאריו הקרב אליו ממשפחתו ויגרש אתה

והיתת לבני ישראל לחקת משפט כאשר צוה ה' את-משה: פ

ואם-אין אחים לאביו – מונח זרקא סגול – מוסיף דבר על אביו מענין אביו.

ב"ב פרק שמיני יש נוחלין ... ואחין מן האב – ע"פ תוס' שאם היה האב קיים היה יורש עכשו, שאינו קיים הרי הוא יורש בכבר להנחיל לשאר בניו הקיימים שהם אחי המת ולאחיו של אב אם אין בנים אחרים לאב ... אחין מן האב אף על פי שאין ודאין כמו אחין מן האם ...

גמרא האב קודם לאחין של המת ולא לבנים ובנות

תוס' ותחין ריב"ם דכתיבה אשמעינן דקראי שלא כסדרן כתיבי, דאי לא כתב אחי אביו הוי אמנא דכסדרן כתיבי ואחי המת קודמין לאב, אבל השתא דכתב אחי אביו על כרחך לא נכתב שארו אלא להקדימו (טו-טז) (לאב) לאחין דלהקדימו לאחי האב לא איצטרין כדאמרין לקמן וגו' ... וי"ל דאי לא כתב אחין ה"א שהאב קודם לבת דאית לן לאקדומי אב לחד מהנך דכתיבי בהדיא בקרא...

טט – סיכום ואם-אין אחים לאביו – זרקא סגול – מוסיף דבר על אביו מענין אביו. אב חי ומוסיף עליו אב מת, ואם לאב המת אין בנים ואין אחים מוסיפין לענין האב את אביו (היינו סבו של הבן שנפטר) וכך חוזר שוב בני הסבא, אחי הסבא, סבא רבא וכדומה אם בן או בת שירשו או אמורים לרשת נפטרו ללא ילדים יורשים, האב יורש אותם אפילו בקברו ומכא ירושה זאת מנחיל לבנים קיימים אחרים ואם אין בנים, לאחיו מאב. כתיבת אחים לאביו מכריח

א' שהאב קודם לאחי המת

ב' שהאב רק אחרי בת לבנו

ג' שהאב יורש בכבר להנחיל לבניו (אחי המת) או ד' להנחיל לאחיו של האב

ה' שאם אין גם אחים לאב הולכים לאבי אביו ואז הבנים או האחים וכך חוזר חלילה לעוד מדרגות לאחר דורות.

דרשה זאת של חמישה לימודים רמוזה בטעמי הקרא ונתתם את-נחלתו – מונח רביע, לפחות ארבע נקודות לימוד, כאן חמש.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פסוק – מוציא פשט – מראש = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שיהי' פרישה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קרא – סדר קריאת; אולא = גיש – גיש"ט – וצא מתענין; קרא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה – תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

במדבר פינחס כח:יד: ונספיהם חצי ההין יהיה לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש גון

זאת עלת חרש בחרשו לתדשי השנה:

ונספיהם חצי ההין – ר"ת ו' ה' ה' עולה חו"ה, ס"ת מ' י' ו' עולה מי"ן, סה"כ חו"ה מי"ן, רמז ל-בבלי סנהדרין לחב, אמר רב יהודה

אמר רב: אדם הראשון מין היה,

ושלישת ההין לאיל – אותיות ראשונות: ו' ה' ל', אותיות שניות: ש' ה' א'. סיכום: לו"ה אש"ה

ובזה עוד קשר לתבנית הטעמים של ושלישת ההין לאיל – דרגא מונח רביע, תיקון לקילקול היצר הרע.

יהיה לפר ושלישת – ר"ת י' ל' ו' עולה לוי' ההין לאיל ורביעת ההין לכבש גון – ר"ת ה' ל' ו' ה' ל' עולה הללוי"ה

ושלישת ההין לאיל – דרגא מונח רביע, היין גורם ליצר רע וכגון הנאמר בסוטה שהיא השקתה בועלה ביין, וכגון (הושע ד,א) זנות ויין

ותירוש יקח לב. בא יין הנסכים לכפר על עבירות הנעשות בגלל היין.

(במ' פ' כח,יא) ובראשי תדשיכם וגו' ושלישת ההין לאיל – דרגא מונח רביע, תבנית תיקון בראש חדש הבאה לבקשה כביכול של

הקב"ה הביאו עלי כפרה בשעיר של ראש חדש, על שהקטנתי את הלבנה בעקבות מאמרה שלא יכולים שני מלכים לשמש בכתר אחד,

בבראשית א,יא הארץ שינתה מצווי ה' והוציאה במקום עץ פרי עשה פרי – עץ עשה פרי, מפורש כי שנוי זה מצווי ה' הומשך במאמר

הלבנה שהביא לשינוי בבריאה. שתי מרידות בבריאה המביאות להסתר שמאפשר ליצר הרע להופיע באדם. יין ראש חדש מכפר על יין

העלול לגרום הרהור עבירה ו/או עבירה באדם כנדרש ב-בבלי סנהדרין נבב, מרידה בה' כתוצאה משתיית יין, ... כדריש לקיש דאמר ר"ל

מאי דכתיב (תה' לה,טו) בהנפי לעני מעונ חרק עלי שנימו: בשביל חנופה שהחניפו לקרח על עסקי לגימה חרק עליהן שר של

גיהנם שניו וכו'

האיל בא כנגד יצחק אבינו. ראה מאור ושמש בראשית וירא כב הרהור יצחק אבינו על אברהם אבינו בוויכוח ביניהם האם העולם עומד

על חסד כדעת א"א או על גבורה כדעת יצ"א, גרם לצווי להעלותו לעולה לכפר על כך.

ראה בבלי חולין ס? כדיון ב-בבלי בכורות יז להסבר מדוע הקב"ה מבקש להביא כביכול כפרה עליו על ששינה ממעשי בראשית, בדיון

מדוע אין קרבנות מבהמת נדמה וגם מבת או בת נדמה שחזרו לקו המין ללא סטייה. בהקשר ל- במדבר פינחס כח,טו:

שם משמואל, בר' ויחי, שנת תרע"ה ... והנה שלשת האבות תקנו החטא של אדה"ר באכילת עץ הדטור"ר (עץ הדעת טוב ורע) שאיתא

בספ"ה"ק (בספרים הקדושים) שהיו פתוכות (מעורבות) בו ע"ז וג"ע ושפ"ד (עבודה זרה, גלוי עריות, שפיכות דמים), והיינו משום שהאבות

היו נקיים לגמרי משום שמץ דבר של שלש אלה ואבירייהו ע"כ הי' כחם יפה לתקן את שלש אלה. אברהם אפי' בדידי' לא הוה

מסתכל, ע"כ הי' בכחו לתקן החטא של ג"ע שהי' פתוך בחטא עץ הדטור"ר. ויצחק מסר עצמו לקרבן לה' הי' כחו יפה לתקן חטא ע"ז.

ויעקב איש תם יושב אוהלים ובוזה"ק שחיבר עלמא עלאה ועלמא תתאה, הי' כחו יפה לתקן חטא שפ"ד שהוא ענין פירוד בין נפש

אדם שמן העליונים להגוף שמן התחתונים.

ע"פ שם משמואל, בר' ויחי, שנת תרע"ה, ... והנה שלשת האבות תקנו החטא של אדה"ר באכילת עץ הדטור"ר (עץ הדעת טוב ורע)

שאיתא בספ"ה"ק (בספרים הקדושים) שהיו פתוכות (מעורבות) בו ע"ז וג"ע ושפ"ד (עבודה זרה, גלוי עריות, שפיכות דמים), האיל בא כנגד

יצחק אבינו, שמסר עצמו לתקן חלק ע"ז בחטא אדה"ר. אפשר כי התבנית דרגא מונח רביע מטעימה ושלישת ההין לאיל כפרט מרכזי

המקשר בין שלושה התיקונים.

אוצר החכמה - ליקוטי תורה, האדמו"ר שניאור זלמן מלאדי, כמוסבר ב- ספר הליקוטים דא"ח צ"צ לכ"ק אדמו"ר הצמח צדק אות יו"ד

ע' תשת

הטעם למה היו מנסכים ע"ג המזבח במדה חצי ההין וכו'

... ולעיל מיני' לקרבנות נתתי סיקוסים (מדה ושעור) כו' ... עד"מ כששוותין מעט יין משמח הלב אבל ריבוי היין מבלבל המוח ולכן

היו מנסכים ע"ג המזבח במדה חצי ההין ויהיה לפר ושלישת ההין לאיל ורביעת ההין לכבש גון כי מזבח הוא בחי' מלכות והיין

הוא משמח הבניה ויצ"ל במדה כי בינה דינין מתערין (דינין מתעוררין) ולכן הי' חטא אדה"ר שסחט אשכול ענבים וגם חטא נח וישכר

ויתגל בתוך אהלה (שניהם שלא בזמן ולא בשיעור המעט) שמהו נמשך וירא חם כו' אלא צ"ל במדה כדי לשמח הלב בלעד בבחי' פנימיות

כדי לעורר הכתר היינו העטרה שעטרה לו אמו בינה יין שהוא תענוג העליון שנתעורר ע"י שמחה של מצוה אבל אחר שהתעורר הכתר

העיקר הוא להמשיך מוחין דאבא כו' וזהו ויין ישמח בשביל להצהיל פנים משמן עכ"ל

מהריבוי נמשך יניקה לחיצונים

וזהו לקרבנות נתתי סיקוסים כי מהריבוי נמשך יניקה לחיצונים כי היין משמח אלקים ויש ק"ך צירופי אלקים ומ"ח צירופים

האחרונים זהו ענין ח"ם היינו שמהם יונקים הקליפות וזהו שמהו נמשך וירא חם כו' ובגשמיות חם חמימות התאוה שנוולד ונמשך

מרכיב היין כמ"ש ברבות שם פ"ב הנ"ל כי יתן בכוס עינו כו'

(א) תבנית הפסוק כעין כלל מלמד מסוג בנין אב, מנסכי קרבן צבור בראש חדש לימוד לנסכי קרבנות צבור בכל יום, בשבת, ביום טוב.

(ב) ושלישת ההין לאיל, כנגד אילו של יצחק, שהוא תיקון לחלק עבודה זרה בחטא אדה"ר.

(ג) ושלישת ההין לאיל תבנית הטעמים מציינת כעין פרט מרכזי בענין, כי ע"ז היא תוצאה של שיכרון האדם המביאו להרגשת יש

הנפרד ואינו מתבטל לבורא. לכן הוא שורש לגלוי עריות ושפיכות דמים ושאר עבירות. העקידה הייתה בהר המוריה שלא עבדו עליו ע"ז,

דבר המאפשר תיקון, חיבור והתבטלות לבורא.

(ד) קרבן צבור יומי מכפר על חלק היום שהתקלקל בחטא אדה"ר. בכל יום זה כבש תמיד, כבש כנגד יעקב אבינו, תיקון שפיכות דמים,

היינו שכבת זרע, המצויה בכל יום בגלל מצוות פריה ורבייה שבה רוב הורע נשחת.

(ה) קרבן צבור מוסף שבת, שני כבשים מכפר על חלק השבוע בחטא אדה"ר, וחלק היום, שעונת רבים היא משבת לשבת, ולאו דווקא

לפריה ורבייה.

(ו) קרבן צבור מוסף ראש חדש, מכפר על חלק החדש בחטא אדה"ר, וחלק היום, ועל המועדות הנקבעים ע"פ ראשי חדשים, לכן יש בו

שני פרים, איל וכבשים. תיקון אברהם אבינו לגלוי עריות לכל התקופה, תיקון יצחק אבינו לעבודה זרה לכל התקופה, תיקון יעקב אבינו

לשפיכות דמים לכל התקופה. ויש בזה קצת דמיון לתיקון ע"י השעירים והציץ בכל יום טוב הנקבע ע"פ ראשי חדשים.

(ז) קרבנות צבור מוספי יום טוב, ושלמי צבור בשבועות, כפרות על יין שלא במדה שעל ידו מגבירים השמחה וההתקרבות לבורא הקרוב

אל ישראל והעולם בזמני המועדות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פסוק – מוציא פסוק; מראש = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי משמעות; מרכא טפחא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, ב"כ מצב
 אחד נדרש; פסוק 1 – סדר שחלק, חלק והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – (מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחציה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחציה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ושם איש ישׂראל המִפְּחָה – תרסא קדמא ואולא רביע וכו' כעין פרט קדמאה כלל ופרט, תבנית כעין מדת בנין אב, המלמד מהבועל
 ארמית קנאין פוגעין בו אל **בבלי סנהדרין פאב**, הגונב את הקסוה, והמקלל בקוסם, ... כהן ששמש בטומאה
המִפְּחָה – רביע, ארבעה נפגעין שלא בבית דין ע"י קנאין **בבלי סנהדרין פאב**, משנה. הגונב את הקסוה, והמקלל בקוסם, והבועל
 ארמית - קנאין פוגעין בו. כהן ששמש בטומאה - אין אחיו הכהנים מביאין אותו לבית דין אלא פרחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה
 ומפציעין את מוחו בגזירין.

המִפְּחָה – ארבע מכות (א) בגוף; ע"פ ילקוט מעם לועז במדבר פינחס פ"א (ע"פ רבה ותורת משה) (ב) אף שנהרג לא נתכפר לו עוונו, **אֶת-**
המִדְּבָרִית הוא נשאר דבוק בה גם לעולם הבא ושם יקבל עונשו. (ג) **ושם איש ישׂראל המִפְּחָה** שגם שמו יכרת בעוה"ז ובעוה"ב; (ד)
לשמעני – שמעון שלי, שהוא כל כך יקר לי (לה) שקינא לכבודי על הזנות של מעשה דינה והרג עיר שלמה, ועכשיו בא אותו רשע והרס
 את כבוד אביו.

המִפְּחָה – ארבע שמות לעברין בנוסף לשם המוזכר כאן. **בבלי סנהדרין פבב**, אמר רבי יוחנן: חמשה שמות יש לו. זמרי, ובן סלוא,
 ושאל, ובן הכנענית, ושלומיאל בן צורי שדי. זמרי - על שנעשה כביצה המזוהרת, בן סלוא - על שהסליא עונות של משפחתו, שאל -
 על שהשאל עצמו לדבר עבירה, בן הכנענית - על שעשה מעשה כנען - ומה שמו - שלומיאל בן צורי שדי שמו.
ושם איש ישׂראל המִפְּחָה – ס"ת למשה, שאביה צוה לה להזקק רק למשה, ושמה כזבי כי חיובה באביה (**בבלי סנהדרין פבב**)

במדבר פינחס כה, טו: ושם האִשָּׁה המִפְּחָה המִדְּבָרִית כְּזָבִי בת-צֹר ראש אִמּוֹת בֵּית-אָבִי בְּמִדְבָּר הוּא: פ
ושם – קדמא, בתפקיד תחילה, יצאה תחילה, קדמה בעבירה תחילה, נתנה דוגמה לבנות מדין להזקק לגדולי ישראל
פתרון תורה פרשת פינחס עמוד 215 ... ושם האשה המכה וג', בשעה שנתן בלעם עצה לבלק, אמ' לו בלק אינן נשמעין להק', אמ'
 לו הוצא את בתך תחלה, וכשהן רואין אותה (עמוד 216) הם יוצאין אחריה וחוטאין,
האִשָּׁה המִפְּחָה המִדְּבָרִית – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים שחל על כל אחד אותו ענין, ע"פ ילקוט מעם לועז פי"ב (מקור:
 מהרמ"א) היא קדמא בעבירה עם גדול מישראל ונמשכו אחריה בנות מדין להזקק לגדולים בישראל, ואילו בנות מואב מזדקקות עם כל מי
 שבא בדרך.

ושם – קדמא, בתפקיד תחילה, יצאה תחילה, קדמה בעבירה תחילה, **האִשָּׁה המִפְּחָה המִדְּבָרִית** – דרגא תביר טפחא, כעין קבוצת פרטים
 שחל על כל אחד אותו ענין, לכל המנאפות קוראים כזבי - שוילנאי **ספר הפרשיות, פינחס**, "איש ישראל המוכה" ... (**בבלי סנה' פבב**)
 אמר רב ששת: לא כזבי שמה אלא שוילנאי שמה ... על כל אשה מנאפת קוראים בשם כזבי – שוילנאי וג'

במדבר פינחס כו, א: וַיְהִי אַחֲרֵי הַמִּנְפָּה פ וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל אֶלְעָזָר בֶּן-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן לֵאמֹר:
וַיְהִי אַחֲרֵי הַמִּנְפָּה – תבנית בר' א, א, **שיחות קודש האדמו"ר מ"מ שניאורסאהן רשימות חוברת נ' ע' 12 - 13** איתא בליקוטי תורה
 (שלח מו,ד) שכל התענוגים הגשמיים הם באמת "פסולת" המלאכים העליונים. האוכל לשם שמים מעלה המאכל לקדושה ... אבל
 האוכל לשם תאוה ותענוג אינו אלא מקבל ומפסולת המלאכים.

[ב] שָׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ כָּל-עַרְתַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל מִזֶּן עֲשָׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה לְבֵית אֲבֹתָם כָּל-יָצֵא צֶבָא בְּיִשְׂרָאֵל:
שָׂאוּ אֶת-רֵאשׁוֹ כָּל-עַרְתַּת בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל – גרשיים מונח לגרמיה (מונח פסק) מונח רביע, כעין יצא מהכלל ללמד על עצמו או על הכלל
 כולו, כאן ללמד על עצמו שכיון שמשעה לא ידע ההלכה פרצה המגפה ולכן עליו לספור הנותרים. ע"פ **שיחות קודש האדמו"ר מ"מ**
שניאורסאהן לקי"ש ח"ח ע' 326 ... הריגת החוטאים היתה כדין, ולא היה משה אשם בהריגתם, ואין טעם למנות הנותרים להיזהר
 בשמירתם. מה שאין כן המגפה ארעה כתוצאה מכך שנתעלמה ממש ההלכה דהבועל ארמית קנאין פוגעין בו, ואחר הריגת זמרי ע"י
 פינחס נעצרה המגפה, לכן הוצרך למנות הנותרים אחר המגפה.

במדבר פינחס כו, יא: וּבְנֵי-קָרַח לֹא-מָתוּ: ס – טפחא סלוק הדומה לטפחא אתנח - תבנית שמע ישראל, אפשר כפי' רש"י ... ובשעת
 המחלוקת הרהרו תשובה בלבם.

וּבְנֵי-קָרַח – מקף כרב-מצב, (א) נראו כמחזיקים במחלוקת (ב) הרהרו תשובה בלבם אפשר ע"י קריאת שמע כעצת רבינא ב-**בבלי מגילה**
גא, שהנבעת יקרא קריאת שמע שפירושה שמקבל עול מלכות שמים וידע איך לעשות תשובה ומביא ליראת שמים.
לא-מָתוּ – מקף כרב-מצב, (א) בשלב ראשון נבלעו עם שאר עדת קרח (ב) בשלב שני אחרי שמת דור המדבר שהיו נוכחים במחלוקת
 יצאו לעולם ממקום גבוה שנתבצר להם בגיהנום.

במדבר פינחס כו, כ: וַיְהִי בְנֵי-יְהוּדָה לְמִשְׁפַּחְתָּם לְשִׁלָּה מִשְׁפַּחַת הַשְּׁלֹנִי לְפָרִץ מִשְׁפַּחַת הַפְּרָצִי לְרֵיחַ מִשְׁפַּחַת הַזִּרְקִי:
הַשְּׁלֹנִי לְפָרִץ – זקף-קטן זקף-גדול, תבנית הטעמים בתפקיד המרמז לביצוע (א) חישוב גימטריה של המלים **הַשְּׁלֹנִי לְפָרִץ** והג' עולה
 $395 + 400 = 795$, תשצ"ה, (ב) וכן לחישוב הפרש בין גימטריית המלים ובין גימטריית המלים "זקף-קטן זקף-גדול" העולה 576
 (=תקע"ו). ההפרש מתקע"ו $795 - 576 = 219$ עולה יר"ט נוטריקון י'ראה ר'אתה נ'סתה – רמז למלאך, ע"פ פ' **רש"י במ' בלק** זה
 מלאך של רחמים להציל בלעם ממעשה איוולת שיפגע בחייו...
הַשְּׁלֹנִי עה"כ ג' שצ"ו עולה לג' דו"ד ב"ן יש"י, **לְפָרִץ** עולה לג' אליה"ו הנבי"א זכ"ר לטו"ב (ואליהו מרומז בהפרש הג' יר"ט כעין
 מלאך), ומרמז לביאת אליהו המבשרת ביאת משיח בן דוד
 הג' תשצ"ה עולה לג' **ואליה"ו** ... **ובלע המות לנצח** $108 + 451 + 178 + 58$, מקור לדיין האם ביאת אליהו תביא לתחית המתים או
 ביאת המשיח. (**ובלע**) **המות לנצח ומחה יי א-לקים** (כל דמעה) ר"ת אליהו

במדבר פינחס כו, כא: וַיְהִי בְנֵי-פָרִץ לְחִצְרֹן מִשְׁפַּחַת הַחֲצֹרִי לְחַמּוּל מִשְׁפַּחַת הַחַמּוּלִי:
בְנֵי-פָרִץ לְחִצְרֹן – זקף-קטן זקף-גדול, תבנית הטעמים בתפקיד המרמז לביצוע (א) חישוב גימטריה של המלים **בְנֵי-פָרִץ לְחִצְרֹן** והג'
 עולה $62 + 370 + 378 = 810$ עולה ס"ב ש"ע כמי"ח, ס"ב במשמע זק"א אפשר להסביר כי מרמז ש"ע (האדמו"ר) הזק"ן כמי"ח, (ב)
 וכן לחישוב הפרש בין גימטריית המלים ובין גימטריית המלים "זקף-קטן זקף-גדול" העולה 576 (=תקע"ו).
 ההפרש מתקע"ו $810 - 576 = 234$ עולה רל"ד, דרכ"י, **זר"ך** (כוכב מ)צע"ב, **במ' בלק כד, ז** **זָרַךְ כֹּאֲבֵב מִצֶּעֶקֶב**
ידר"ך (תה' כה,ט) כמו **זָרַךְ עֲנָוִים בְּמִשְׁפַּט וְיִלְמַד עֲנָוִים זָרְפוּ**: הסברים המרמזים לפעולות המשיח היוצא מביט דוד שהוא מבני פרץ וחצרון

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות השטרות: אחת, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מרכא ספקא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרישה; תביר מרכא ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1. זקף-קטן – 2. זקף-גדול – 3. רביע – 4. ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית:
(קולא – סדר קריאת; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קולא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

1.5 במדבר פינחס כהי (התשע"ה)

במדבר פינחס כז,א:

[א] וַתִּקְרַבְנָה בְּנֹת צִלְפַּחֲדָר בִּן-חֲפֹר בֶּן-גִּלְעָד בֶּן-מְכִיר בֶּן-מְנַשֶּׁה לְמִשְׁפַּחַת מְנַשֶּׁה בֶּן-יוֹסֵף וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו מִחֲלָה נָעָה וְחִלָּה וּמִלְכָּה וְתַרְצָה:

תורה תמימה (א) וַתִּקְרַבְנָה בְּנֹת צִלְפַּחֲדָר – כיון ששמעו בנות צלפחד שהארץ מתחלקת לשבטים ולא לנקבות, נתקבצו כולן לישול עצה, אמרו, לא כרחמי בשר ודם רחמי הקדוש ברוך הוא, בשר ודם רחמיו על הזכרים יותר מעל הנקבות, אבל הקדוש ברוך הוא רחמיו על הכל שנא' (תה' קמה ט, טו) 'תוֹבִיחַ לְכָל יִרְחַמֵּיו עַל-כָּל-מַעֲשָׂיו' (ספרין):

תורה תמימה הערה א) אינו מבואר מניין למדו דבשר ודם מרחם על זכרים יותר מעל נקבות ומה טעם דבבר, ואולי י"ל דהוא מפני אותו הטעם שאמרו בהוריות י"ג ב' האיש קודם לאשה להחיות [כלומר להצילם כשהם בסכנה] מפני שהאיש מקודש יותר שחייב בכל המצות, וגם מפני המעלות היתירות שיש לזכר בישוב העולם וכמ"כ בב"ב ט"ז ב' אשרי מי שבניו זכרים, ובנדה ל"א ב' בא זכר בעולם בא שלום בעולם, בא זכר בא ככרו בידו ובכלל הוא הגברים בני העולם, אשר על כן נקרא הזכר בשם בן על שם בניו וכמ"כ מזה בארובה לעיל ר"פ במדבר, ולכן דרך בני אדם לחוס על מציאותו יותר מעל נקבות:

וַתִּקְרַבְנָה בְּנֹת צִלְפַּחֲדָר – אזלא-גרש מונח רביע, כעין יוצא מן הכלל המלמד על הכלל. הכלל הוא כפי"ת ת"ת בהערה א) דבשר ודם מרחם על זכרים יותר מעל נקבות מסיבות אחדות. לכן וַתִּקְרַבְנָה בְּנֹת צִלְפַּחֲדָר לדרוש שבענין ירושת ארץ-ישראל לא תהיה העדפה לזכרים אלא שבמקרה כמו שלהן כאשר אב מת בלא בנים יגברו רחמי הקב"ה על נוהג בני אדם והבנות יזכו לרשת את נחלת האב המת בארץ-ישראל. אבל לפי הסבר רש"י הירש (במ"פ כז, ב) בקשו לקבל ירושת אביהם בנחלת חפר סבן ולא לקבל חלק בארץ כבאות לארץ כי רק זכרים קבלו חלק כזה.

בֶּן-חֲפֹר בֶּן-גִּלְעָד בֶּן-מְכִיר בֶּן-מְנַשֶּׁה – מהפך פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות והטעמים מהפך פשטא מלמדים על כך שלפחות אחת הדרשות היא לא כפשטה. כאן מוכח מבנות צלפחד לצלפחד, ומיוסף לבנות צלפחד.

נפתח ההסבר בפ' רש"י על (במ"פ כז, ב) אֲבִינֹה מֵת בַּמִּדְבָּר ... ר"ע אומר מקושש עצים היה. ור"ש אומר מן המעפילים היה. ועתה נסביר שבין אם נאמר כי צלפחד היה מקושש העצים ובין אם נאמר כי מן המעפילים היה תבנית הטעמים מוציאה הכתוב מפשרו ומלמדת כי בנות צלפחד הן בנות כשרות וקל וחומר כי צלפחד אדם כשר כנאמר ב-ספרי זוטא כז, א). וַתִּקְרַבְנָה בְּנֹת צִלְפַּחֲדָר בֶּן-חֲפֹר בֶּן-גִּלְעָד, הא כל אדם כשר שעומד בתוך השבט הרי זה שבח לכל שבטו קל וחומר לביתו קל וחומר לגופו קל וחומר למשפחתו קל וחומר לבית אביו

ד"א וַתִּקְרַבְנָה בְּנֹת צִלְפַּחֲדָר בֶּן-חֲפֹר (טט ולסוף נאמר בן-מְנַשֶּׁה) והלא ידוע שמנשה בן יוסף ומה ראה לשפוען כאן אלא כל מלך כשר שהיה עומד היו רואין מי שאבותיו כשרין ותולין אותו בו, כמו חזקיהו שתולהו הכתוב בדוד ש-14 דורות ביניהם, כך תולה בנות צלפחד דרך מנשה ביוסף אביו.

עוד יש לברר מה תפקיד ארבעה טעמי מקף בכל זוג מלים בתבנית המלה "בן" והמלה שם האב. מקובל שכאשר מוזכרת שרשרת שמות בן – אב וידוע שאחד מהם צדיק אז כל הנמנים ברשימה צדיקים.

אפשר שכאשר נאמר **בֶּן-חֲפֹר בֶּן-מְנַשֶּׁה** טעם מקף בתפקיד רב-מצב אישיותו של צלפחד. כפי שפ' רש"י (ב) ר"ע אומר מקושש עצים היה. ור"ש אומר מן המעפילים היה. אישיות ההולכת אחרי משה ולא מערערת על מנהיגותו ומצוותיו, אבל מהשתוקקותו לארץ-ישראל הוא מקושש עצים, מלאכה האסורה בשבת להראות מאיסו בחיי מדבר עד כדי מוכנות למסור הנפש כאן בתוך תועלת לציבור למען יראו וייראו בשמירת השבת קדש. בן-גִּלְעָד לפי שבימי שאול מצד אחד אנשי יבש גלעד על קבורת שאול המלך במסירות נפש, אבל היו ביניהם רבוי של רוצחי נפש. בן-מְנַשֶּׁה – נאמן יוסף עד כדי גרימת צער לאחי אביו.

תורה תמימה (א) וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו – כאן מנאן דרך חכמתן ולהלן (ס"פ מסעי) מנאן דרך גדולתן, וכדר' אמי, דאמר, בשיבה הלך אחר חכמה, במסכה הלך אחר זקנה ² [ב"ב ק"כ א']:

תורה תמימה הערה ב) כאן איירי בענין דין וחכמה, ושם (בפר' מסעי) איירי בענין נשיאתן לאנשים כמ"כ ותהיינה וגו' לנשים, מסתבר (בפר' מסעי) מנאן לפי סדר הולדתן דכן הנהוג שהבכירה תנשא קודם לצעירה. ופליג אתא דבר' דס"ל שקולות היו בחכמה ולכן מנאן פעם כך ופעם כך, כפי שיבא לפנינו ס"פ מסעי:

וְאֵלֶּה שְׁמוֹת בְּנֹתָיו – פשטא מונח זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שתי דרשות: וכדר' אמי, דאמר, (טט - א) בשיבה הלך אחר חכמה, (טט - א) במסכה (לנישואין) הלך אחר זקנה ² [ב"ב ק"כ א'] (טט – אחר השנים): ומה שתורה תמימה כתב בהערה ב) שיש תנא האומר שבנות צלפחד היו שקולות בחכמה אינו מפריע לומר שדרשת ר' אמי היא על הדרך כלל המרומזת בתבנית הטעמים פשטא מונח זקף-קטן.

במדבר פינחס כז,ג: אֲבִינֹה מֵת בַּמִּדְבָּר וְהוּא לֹא-הָיָה בְּתוֹךְ הָעֵדָה הַנוֹעְדִים עַל-ה' בְּעֶדְת-קָרָן כִּי-בִחְטָאֵי מֵת וּבְנִים לֹא-הָיוּ לוֹ:

אֲבִינֹה מֵת בַּמִּדְבָּר רש"י ... ר"ע אומר מקושש עצים היה. ור"ש אומר מן המעפילים היה.

אֲבִינֹה מֵת בַּמִּדְבָּר – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין על הענין (א) סיבה לקריבת ימי צלפחד (קיצור ימים כי צלפחד מת יחסית צעיר בשנה ראשונה או שניה ליציאת מצרים, אור החיים אומר כי היה בן 20 ביציאת מצרים). (ב) גורע את צלפחד מהמערערים השונים על החלטות משה ומלמד כנאמר **כִּי-בִחְטָאֵי מֵת**

אֲבִינֹה מֵת בַּמִּדְבָּר – זרקא מונח סגול – בתפקיד גריעה מהענין על הענין, משהו מענין אֲבִינֹה מֵת בַּמִּדְבָּר גורע מהענין מיתה. לרבי שמעון אהבת הארץ גורעת מהמדבר, כלומר גורמת למאיסת המדבר עד כדי מה שרבי עקיבא אומר שההימצאות בַּמִּדְבָּר גורם לקושש עצים, בין אם זה בהקרבה אישית להדגים חומרת עבירת השבת או מסיבה אחרת, ואפשר שבכך הוא שונה משאר המעפילים (היינו נגרע מהם) שהם עלו כהתרסה נגד ה'.

רב סנדר ארלנגר הי"ו הפניה ל-מגלה עמוקות שפירש כי צלפחד היה הצד הטוב של קין וזרקא מרמז כי מת בעטיו של נחש.

טט – ענין נחש בזרקא תומך בתפקיד זרקא כמרמזת לענין של תנועה, תנועה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפאט; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק – סדר שנתק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצו פסוק – הקש; השלישית:
(קדמא – סדר קדמות; אולא = גוש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

במדבר פנחס כז,יא:

וְאֵם-אֵין אַחִים לְאֵבִיו

וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְשֵׁאוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרְשׁ אֹתָהּ

וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֶקֶת מִשְׁפַּט פֶּאֶשֶׁר צִנְהָ ה' אֶת-מִשְׁפָּה: פ

וְאֵם-אֵין אַחִים לְאֵבִיו- מונח זקא סגול – מוסיף דבר על אביו מענין אביו. – הסבר פורסם בשנת התשע"ג. כאן המשך ההסבר.

ב"ב פרק שמיני יש נוחלין ... ואחין מן האב – ע"פ תוס' שאם היה האב קיים היה יורש עכשו, שאינו קיים הרי הוא יורש בקבר להנחיל לשאר בניו הקיימים שהם אחי המת ולאחיו של אב אם אין בניו אחרים לאב ... אחין מן האב אף על פי שאין ודאין כמו אחין מן האם ...

גמרא האב קודם לאחין של המת ולא לבנים ובנות **תוס'** ותיריך ריב"ם דכתביה אשמועינן דקראי שלא כסדרן כתיבי, דאי לא כתב אחי אביו הוי אמינא דכסדרן כתיבי ואחיו המת קודמין לאב, אבל השתא דכתב אחי אביו על כרחך לא נכתב שארו אלא להקדימו (ט-לאב) לאחין דלהקדימו לאחיו האב לא איצטריך כדאמינן לקמן וגו' ... וי"ל דאי לא כתב אחין ה"א שהאב קודם לבת דאית לן לאקדומי אב לחד מהנך דכתיבי בהדיא בקרא..

וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְשֵׁאוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרְשׁ אֹתָהּ

הגמרא בבא בתרא קי"ב ע"י מידת גורעין ומוסיפין ודורשין הוצא נחלת אשתו לבעלה.

הרב משה קובלסקי הי"ו מאורות הדף, מסביר כי הלכה למשה מסיני (הלמ"מ) שהאיש יורש את אשתו ואין אשתו יורשת אותו. הדיון בגמרא עוסק במציאות רמז בכתוב ולא בדרישת הכתוב להוציא מכאן הלכה. לכן מותר שימוש במידת גורעין ומוסיפין ודורשין כי מתפאט רב רמז להמ"מ. "הקרוב" הרגיל של התורה הוא בעל קרבת דם. איש ואשתו בעלי קרבה מיוחדת שבד"כ אינה קרבת דם. הם יחידה אחת אבל לגבי ירושה אין הדדיות ביניהם. הלמ"מ האיש יורש אשתו ואין האשה יורשת את האיש.

בבא בתרא קי"א ב – רשב"ם – האיש יורש אשתו ולמעוטי אשה שאינה יורשת לבעלה. **רבנו גרשם** והא קראי לאו הכי כתיבי כי אם ונתתם את נחלתו לשארו דמשמע דאשתו יורשתו ואין יורש אותה. ולכן ע"י גריעה והוספה דורשין...
בעל הטורים ע"פ רבא בגמרא הנ"ל- נחלתו לשארו, אותיות נחלת שארו לו ואין שארו אלא אשתו. והיינו מה שאמרו חז"ל גורעין ומוסיפין ודורשין פי' גורעין הוי"ו מנחלתו ומוסיפין אותה על הלמ"ד של לשארו ונשארו לו, הרי **נחלת שארו לו'** ודורשין נחלת שארו שהיא אשתו, **לו**. והיינו מה שאחז"ל שהבעל יורש את אשתו.

וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ לְשֵׁאוֹ הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרְשׁ אֹתָהּ

כענינו יצא להקל ולהחמיר. תוכן הכעין היצא לדון בענין אחר הוא הפרט בתראה.
וְנִתְּתָם אֶת-נַחֲלָתוֹ - פרט קדמאה, ע"פ מידת גורעין ומוסיפין ודורשין גם מלת **לְשֵׁאוֹ** מצורפת לפרט קדמאה אף שהיא מטועמת בטעם גרשיים ללמד על כעין יוצא מן הכלל, ומתקבל פרט קדמאה בעל משמעות **נחלת שארו לו'**
פרט קדמאה זה עובר ברור בפרט בתראה **הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ וַיִּרְשׁ אֹתָהּ**. המובן כענינו הוא שמשפחת האב קרויה משפחתו ולא משפחת האם, אבל יצא לדון בענין אחר שלא כענינו מגלה הלכה ודורשין נחלת שארו שהיא אשתו, **לו**. והיינו מה שאחז"ל שהבעל יורש את אשתו. והתיבות **וַיִּרְשׁ אֹתָהּ** - מסכמות שהאיש יורש אשתו וקודם לכל קרוביה.
יצא מענינו - ירושה במשפחה הקרובה, לדון בענין אחר שלא כענינו - ירושה ע"י משפחה בקרבה כל-שהיא להקל - שיש ירושה בתוך המשפחה ולא תעבר הנחלה למטה אחר ולהחמיר - שלא תירש האשה ובני משפחתה, שלא ירשו אחי האם

הַקָּרֵב אֵלָיו מִמִּשְׁפַּחְתּוֹ

(א) כעין קבוצת פרטים הקשורים לנושא והשוניים הלכותיים לגבי הנושא או שלא כולם מצטרפים לענין, "הקרוב" הרגיל של התורה הוא בעל קרבת דם. איש ואשתו בעלי קרבה מיוחדת שבד"כ אינה קרבת דם. הם יחידה אחת אבל לגבי ירושה אין הדדיות ביניהם לגבי ההלכה הכתובה אח"כ **וַיִּרְשׁ אֹתָהּ**. הלמ"מ האיש יורש אשתו ואין האשה יורשת את האיש.
(ב) קבוצת פרטים שלא כולם חלים ביחד, עשויים להיות למוריש קרובים רבים, אבל יש סדר קדימות ביניהם ולכן לא כולם ירשו בפועל, קודם יורשים בעלי הקרבה הקרובה ביותר: הבנים, אח"כ הבנות, ואח"כ אם לא קיימים ואין להם צאצאים יורש האב, ואח"כ אחי המת, ואח"כ אחי האב ואחריהם אבי אביו, ואחרי אבי אביו חוזר חלילה.
ג' על בסיס של א' וב' לאשה מורשה יש סדר יורשים ולא יורשים ביחד. התיבות **וַיִּרְשׁ אֹתָהּ** - מסכמות שהאיש יורש אשתו וקודם לכל קרוביה.

וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֶקֶת מִשְׁפַּט פֶּאֶשֶׁר צִנְהָ ה' אֶת-מִשְׁפָּה: פ

ספרי (כג) וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֶקֶת מִשְׁפַּט נתנה תורה דעת לחכמים לדרוש ולומר כל הקרוב בשאר בשר הוא הקרוב בנחלה.
התורה והמצוה (מלבי"ם) (כג) וְהָיְתָה לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל לְחֶקֶת מִשְׁפַּט, חק הוא הדבר שאין לו טעם ורק המחוקק לבדו יודע טעמו של דבר, אבל משפט הוא דבר שהכל יודעים טעמו ומפני שכפי תורת נחלה הכתובה נדמית שהיא חוקה בלי טעם כי למה ירשו האחים ולא האב, בארה התורה שהוא משפט, כי נתנה רשות לחכמים וגם דעת ובינה לדעת טעם הדברים, ועי"כ חקרו לפי ההלכה והעלו שכל הקרוב בשאר בשר הוא הקרוב בנחלה ועי"כ יצאה להם ההלכה שהאב קודם להאחים כי הוא קרוב יותר וכנ"ל סימן כ"א.
וְהָיְתָה - קדמא ואזלא במלה אחת, כביכול הושה החכמים למחוקק הוא הקב"ה, לדעת טעם הדברים ולקבוע תקנות על דפוס דברי תורה, כאן לענין טעם בחוקת הנחלות.
* כעין כלל ופרט או בנין אב
* ניתנה רשות לחכמים להבין במקרא ע"פ בינה לעתים ולייסד תקנות על דפוס התורה שכך הם מכוונים לדעת עליונה. ענין זה מופיע למשל בעגלות הנשיאים, בענין הנחלות המנחיל נוחל, עינוי יכ"פ ושיעוריהם, מלאכות חול המועד ושיעוריהן.
* אם יש כאן כתובים אחדים הבאים כאחד וכל אחד מלמד לעצמו ואז נראה לסווג את **וְהָיְתָה** - קדמא ואזלא במלה אחת ככלל ופרט.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מראי, מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, כד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק – סדור נחלק, השלם והחלק נדרשים; זוקא טביל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קופא – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש"ם; יוצא מהענין; קופא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר"י שמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.6 במדבר פינחס כהי (התשע"ו) (בהשתתפות נחלת יעקב)

במדבר פינחס כזג – ד:

[ג] אבינו מת במדבר בר' והוא לא היה בתוך העדה הנועדים על-ה' בעדת-קרח כי בקטאו מת וקנים לא-היו לו:
[ד] למה יגרע שם אבינו מתוך משפחתו כי אין לו בן תנה-לנו אחזה בתוך אחי אבינו:

במדבר פנחס כזו:

במדבר פינחס כזו: פ' וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: מופע רביעי בתורה מתוך חמישה של פסוק זה. בין דרשת בנות צלפחד לאחזה
בא"י לשמר שם אביהן מתוך חביבותן לא"י ובין הצווי שמתגלה על ידן מהקב"ה.

ילקוט שמעוני תורה פרשת פינחס [המתחיל ברמז תשעא]

[רמז תשעד] (במ' פ' כז, ו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (במ' פ' כז, ו) פֶּן בָּנוּת צִלְפַּחַדֹּר דְּבָרְתָּ. יפה תבעו בנות צלפחד שכך כתובה פ'
זו לפני במרום אשרי אדם שהמקום מודה לדבריו. כיוצא בו אתה אומר (במ' מסעי לו, ה) וַיֵּצֵאוּ מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן יִשְׂרָאֵל עַל-פִּי ה' לֵאמֹר פֶּן מִטָּה
בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל דְּבָרְתָּ: כיוצא בדבר אתה אומר (במ' שלח יד, ב) וַיֹּאמֶר ה' סִלְחָתִי בְּדַבְרְךָ: עתידין אומות העולם לומר אשרי אדם שהמקום מודה
לדבריו. (עד כאן גם ב-ספרי במדבר פרשת פינחס פיסקא קלד)

(במ' פ' כז, ה) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-מִשְׁפַּטָּן לְפִי שִׁמְשָׁה אִמֶּר וְהַדְּבַר אֲשֶׁר יִקְשֶׁה מִכֶּם וְגו' [התיש הקדוש ברוך הוא כחן] באו בנות צלפחד
לדין והפליא ממנו שנאמר (במ' פ' כז, ה) וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-מִשְׁפַּטָּן. (במ' פ' כז, ו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (במ' פ' כז, ו) פֶּן בָּנוּת
צִלְפַּחַדֹּר דְּבָרְתָּ כך הוא הדין אמר הקדוש ברוך הוא למשה ולא אמרת הדבר אשר יקשה מכם הדין שאי אתה יודע הרי הנשים דנין
אותו. רבי שמעון בן לקיש (ט: מלמד זכות) אומר יודע היה משה רבינו את הדין, אלא באו (ט: בנות צלפחד) לפני שרי עשרות תחלה
אמרו להם דין של נחלה הוא ואין זו שלנו אלא של גדולים ממנו, באו לפני שרי חמשים ראו שכבדו אותן שרי עשרות אמרו אף אנו
יש גדולים ממנו, וכן לשרי מאות, וכן לשרי אלפים, וכן לנשיאים השיבו להן כולן כענין הזה שלא רצו לפתוח פה בפני מי שגדול
מהן, אמר משה אם אומר אני להם את הדין אטול את גדולתן (ט: של בנות צלפחד), אמר להן אף אני יש גדול ממני לפיכך (במ' פ' כז, ה)
וַיִּקְרַב מֹשֶׁה אֶת-מִשְׁפַּטָּן לְפָנָי ה':

רש"י הירש במדבר כז (ד) לְמַה יִגְרַע וגו'. "משפחת החפרי" (כו, לב) תחלק את נחלתה בין בני חפר שהם ראשי המשפחה הזאת, ואם
מת אחד הבנים האלה, אך הניח בן אחריו, יימסר חלקו לבן הזה הנושא את שמו. מדוע אפוא יימחה שם אבינו, משום שאין לו בן
אלא רק בנות, ומדוע לא יימנה בתוך משפחתו? תנה - לנו וגו'. הנח לנו לעמוד במקום אבינו ולהימנות בתוך אחיו, ותן לנו את
הנחלה שהיה זוכה בה אילו היה עדיין חי, שהרי כבנו של חפר היה זכאי לנחלה בקרב אחיו.
(ה) אֶת-מִשְׁפַּטָּן. גו' רבתי - ראה פסוק ו.

(במ' פ' כז, ו) וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: ההלכות הבאות פותחות בלשון וַיֹּאמֶר, ולא בלשון "וידבר", ונראה מכאן שאין הן דנות
בנושא חדש לגמרי, אלא הן מבארות כלל שכבר נאמר (השוה פ' לעיל פר' ציצת במ' שלח טו, לו, פתיחה ב"ויאמר" ע"פ רוב ביאור למצוות
שנתנו כבר, או מסקנה של מאמר קודם, או קשור למאורעות שקדמו והיא תכלית להן, או סיכום של כל המאורעות והמצוות הכלולים בפרשה).
ואכן שני פסוקים כבר קבעו את שיטת חלוקת הארץ: (במ' פ' כז, ו) לְאֵלֶּה תִּחְלַק אֶרֶץ הָאָרֶץ בְּנִחְלָה בְּמִסְפַּר שְׁמוֹת: - לגברים; (במ' פ' כז, ה)
אֶרֶץ-בְּנֵי לֵוִי יִחְלַק אֶת-הָאָרֶץ לְשִׁמּוֹת מִשׁוֹת-אֲבֹתָם יִנְחֲלוּ: - ללמדנו שאותה חלוקה היא חלוקת ירושה. ולמדנו מכאן את הדין היסודי שהנחלה
עוברת בירושה אל הצאצאים הזכרים, ודבר זה נלמד גם מכלל האמור ב-(ו' בהר כה, מו) וְהִתְנַחֲלֶתֶם אִתָּם לְבְנֵיכֶם אֲחֵרִים לְרִשְׁתָּ אֶחְזָה
(ע'י' בבא בתרא ק"י ע"ב). ועלינו לומר שדין זה היה ידוע גם לבנות צלפחד, ודבר זה ברור מהנמקת תביעתן: (במ' פ' כז, ד) כִּי אֵין לוֹ
בֵּן. אילו הניח בן או צאצא של בן - כך רמזו בלשון (במ' פ' כז, ו) וְכִנְיֵם לֹא-הָיוּ לוֹ: - לא היתה להן כל עילה להציג תביעה. ואפשר
שזו גם הסיבה להבלטת ה' הכינוי של מִשְׁפַּטָּן שבפסוק הקודם. היא באה ללמדנו שמשה הכיר את דין הירושה בכללותו, אך ביקש
הכרעה ביחס למקרה המיוחד. יתר על כן, אם הארץ נתחלקה על פי שיטת ה"חזרה", שתוארה על ידינו בפרק כו פ' פסוק נה, הרי
אפשר שההלכה הרגילה היתה ידועה למשה יפה, ואף הוא ידע שבת ירושת במקום שאין בן או צאצא של בן; אלא שהוא הסתפק
באיזו מידה הלכה זו נוהגת בחלוקת הארץ, ונמצא שהשאלה היתה לדידו רק ביחס ל-מִשְׁפַּטָּן, והיא נגעה רק למקרה המיוחד שלהן.
שהרי אפשר שזו היתה השאלה: בחלוקת ירושה ממשית דין חמש בנות כדין חמשה בנים, ובלבד שאין שם בן או צאצא של בן,
ולפיכך אפשר שחמש בנות צלפחד נידונות כחמשה באי הארץ והן נוטלות חמשה חלקים; חלקים אלה מצטרפים אחר כך לחלקם של
שאר כל באי הארץ שמזרע חפר, ובהתאם לעקרון ה"חזרה" הם חוזרים אל חפר ומתוך עזבונו הם מתחלקים בין יורשיו על פי דין
הירושה הרגיל. אך אפשר - וכך באמת נעשתה החלוקה (ראה בבא בתרא ק"ח ע"ב, רשב"ם ד"ה ותרי ידהו) - שבנות צלפחד לא
נטלו חלק בבאי הארץ, כי רק הצאצאים הזכרים של חפר קיבלו נחלה כבאי הארץ; אותה נחלה חזרה אל חפר על פי עקרון ה"חזרה"
והיא נתחלקה אחר כך לחלקים שוים בין בני חפר, צלפחד ואחיו או יורשיהם, ובנות צלפחד השתתפו רק בחלוקה זו, ורק כיורשי
אביהן נטלו את חלקו בנחלת חפר.

טט: הסתפקותן הייתה (א) האם אביהן שמת במדבר זוכה בארץ כיוצא מצרים, וחלקו חוזר אל אביו חפר (ב) האם בנות נוטלות חלק
בירושה הראשונה מסבן חפר, ומשפטן שנוטלות.

וַיֹּאמֶר ה' – מרכא טפא, יתור לרבות, גלוי מפורש מה' של פרשה הכתובה כבר לפני במרום, אשר אפשר היה לדעת את המצווה מצירוף
ציוויים אחדים שנאמרו קודם. כפי רש"י הירש.

אֶל-מֹשֶׁה – מקף כרב-מצב ע"פ וילקוט שמעוני תורה פרשת פינחס [רמז תשעד (במ' פ' כז, ו)] (א) משה שנפלאה ממנו ההלכה (ב) משה הידוע את
ההלכה. אֶל-מֹשֶׁה – מרכא, כרבוני במצב (ב) משה הידוע את ההלכה אבל משווה עצמו לכל שרי ישראל (מעשרות עד אלפים), אשר אינו
רוצה ליטול את הגדולה ואומר כמותם יש גדול ממני – הקב"ה.

ע"פ פ' [רש"י הירש] מלת וַיֹּאמֶר וטעם סלוק מגבילים את בקשת בנות צלופחד לירושה מאביהן ולא לנחלה מכח עצמן. וזאת כדי לשמר שם
אביהן בארץ. בירושת הארץ נשים לא קבלו נחלה. אלא מבקשות שצלופחד שמת במדבר שלא מסיבת עירעור על משה אלא מעוונו (ראה
כו, א), יזכה לנחלה כיוצא מצרים, שתצטרף לנחלת חפר אביו, ואז הן ירשו עם יורשיהם אחרים בנחלת חפר הסבא שלהן, כהלכה כאשר אין
לאב בן אלא בת היא יורשת את נחלתו. ראה הסבר ב-(במ' פ' כז, ו)

הספקות ע"פ [בבלי בבא בתרא ק"ט, א]: (א) מספקא להו אי נוטלות חלק בכורה כי צלופחד היה בכור ומגיעות לו שתי נחלות בירושת חפר.
(ב) איתא דהספק הוא אם א"י מוחזקת היא (משעת יציאת מצרים כאילו כבר כבשו וירשו) אם לאו (מצב של ראוי להגיע אבל עדיין לא הגיע)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בתורה שבעל-פה, התשע"ו
המצוות הששירות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשש; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שני משמעות, רבוי ממשות; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, ב"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנתחלק, השלף והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

במדבר פנחס כז,ז: פן בנות צלפחד דברת נתן נתן להם אחות נחלה בתוך אחי אביהם

והעברת את נחלת אביהן להן:

[ז] פן – רביע, ארבעה חלקים לצלופחד שירשו בנותיו ממנו. ויש בזה הסברים אחדים. אור החיים פירש כלהלן:

ויתבאר הכתוב בדרך אחר, על דרך מה שאמרו שם (בבא בתרא) דף ק"ח וזה לשונם אמר ליה רב פפא לאביי בשלמא למאן דאמר ליוצאי מצרים נתחלקה וכו' היינו דכתיב (יהושע ז,ה) ויפלו תכלי מנשה עשרה ליד מארץ הגלעד והקשו אשר מעבר לירדן: שיתא דשיתא בתי אבות וד' דידיהו פירוש אחד חלק צלפחד, ב' חלקו בחפר, ג' בכורתו פי שנים, ד' חלקו בירושת אחיו, אלא למאן אמר לבאי הארץ וכו' ומתוך תרי אחי אבא (צלופחד, שגם הם בני חפר, מתו אחרי בואם לארץ בלי צאצאים) הוו ליה עד כאן, כפי' אור החיים דרך (ב) מעתה אפילו לסברת מאן דאמר לבאיה (של הארץ) נתחלקה נטלו הבנות ב' ירושות ירושת צלפחד דאביו פי שנים (כי היה בכור) וירושת ב' אחיו שמתו (ולא היו להם ילדים) (צלפחד ושני אחים, מחלקים ירושת חפר לארבעה חלקים, שניים נטל צלפחד ככבור, ושניים נטל מאחיו, זה בהנחה שלחפר לא היו ילדים זכרים אחים), לזה אמרו (במ' פי' כז,ד) למה יגרע וגו' כנגד ירושת חפר שנוגעת לצלפחד בחזרה, (במ' פי' כז,ד) תנה-לנו וגו' כנגד ירושת האחים שמתו שנוגעת לצלפחד גם כן מצד החזרה: ארבעה חלקים בפירוש שונה מעט:

[ובלי בבא בתרא קיח,ב] דתניא: (במ' פי' כז,ה) נתן נתן להם – זו נחלת אביהן, בתוך אחי אביהם – זו נחלת אבי אביהן, והעברת את נחלת אביהן להן – זו חלק בכורה; ורבי אליעזר בן יעקב אומר: אף חלק אחי אביהם נטלו, שנאמר: נתן נתן. ולמ"ד: תרי אחי דאבא הוה להו, ההוא מ-אחות נחלה נפקא. וא"ל רב פפא לאביי: קרא מאי קא חשיב? אי טפלים קא חשיב, טובא הוו! אי בתי אבות קחשיב, שיתא הוו!

[ספרי] (במ' פי' כז,ה) א"ר חידקא שמעון השיקמוני היה לי חבר מתלמידי רבי עקיבא ואמר יודע היה משה שהבנות נוחלות, על מה נחלקו אם ירשו בראוי כבמוחזק ואם לאו. ואילו בבבלי נלמד [ב"ב קט,א] יודע היה משה שבנות צלופחד יורשות הן, אבל לא היה יודע אם נוטלות חלק בכורה אם לאו, וכן ב-[ילקוט שמעוני] משה היה מסתפק אם נוטלות חלק בכורה, ובגמ' [ב"ב קט,א] איתא דהספק הוא אם א"י מוחזקת היא (כאילו כבר כבשו וירשו) אם לאו (מצב של ראוי להגיע אבל עדיין לא הגיע). אם א"י בגדר ראוי אז אבא מת (כמו צלופחד) אינו מוריש בראוי לילדיו. אלא אמר רבה: ארץ ישראל מוחזקת היא. [רשב"ם] א"י מוחזקת להם מיציאת מצרים אף-על-פי שרעיון לא נכנסו בה, ולכן צלופחד כיוצא מצרים זוכה לחלק אחד מכה עצמו. וחפר אביו כיוצא מצרים זוכה בחלק מכה עצמו. וכן אחי צלופחד בני חפר זוכים מכה עצמם בין אם היו מבאי הארץ בין אם מתו במדבר.

ההבדל בגירסאות בין [ספרי] יודע היה משה שהבנות נוחלות ובין [ב"ב קט,א] יודע היה משה שבנות צלופחד יורשות משמעוטי מאד. לפי הסבר [רש"י הירש] ב-[במ' פי' כז,ו] כולם ידעו שאין בנות נוחלות בארץ אלא רק יורשות. מה ירשו בנות צלופחד?

(א) נתן נתן להם בתוך אחי אביהם – זו נחלת אבי אביהן, למ"ד שנתחלקה הארץ ליוצאי מצרים, זה חלק חפר (סבא הבנות) אבי צלפחד, ואין ללמוד מכאן לחלק צלפחד

(ב) נתן נתן להם – זו נחלת אביהן, טעם קדמא של נתן מרמז לצלופחד אביהן הקודם להן והוא מקבל חלק מכה יוצא מצרים. (ג) ומכך גיע לחלק אחי אביהן צלופחד כנדרש מהתוכן ע"י רבי אליעזר בן יעקב אומר: אף חלק אחי אביהם נטלו, שנאמר: נתן נתן. ולמ"ד: תרי אחי דאבא הוה להו (שמתו ללא ילדים), ההוא מ-אחות נחלה נפקא. נחלה – זקף-קטן, בתפקיד שני אחים לצלפחד. (תנא זה סובר שהארץ התחלקה רק לבאים אליה ולכן גורע חלק חפר הסבא ומוסיף 2 חלקים של שני אחי צלפחד שמתו בארץ. אבל אז גם לצלופחד אין חלק.) אחות – מונח, רמז למצב ביניים שהאחים קבלו חלקם ומתו בלי ילדים, חזרה נחלתם אצל חפר אביהם המת, ונתחלקה בין האחים החיים או ילדיהם, מכך קבלו בנות צלפחד שתי נחלות קטנות. אלא אם לא היו עוד אחים אז הנחלות היו יותר גדולות. (ד) ועוד חלק צלופחד ככבור של חפר הנדרש מ-והעברת את נחלת אביהן להן – זה חלק בכורה של צלופחד בנחלת חפר ע"פ [ספרי זוטא] בתוך אחי אביהם מה שזכו אחי אביהם וכן מה שזכה צלופחד חזר לחפר.

רש"י (במ' פי' כז,ו) נתן נתן – שני חלקים חלק אביהן, שהיה מיוצאי מצרים, וחלקו עם אחיו בנכסי חפר: (ע"פ שפ"ח אחרי החזרת החלקים לחפר, צלופחד זוכה בחלק אחד ככל בן חפר וחלק אחד ככבור של חפר)

את נחלת – מקף כרב-מצב מוסבר ע"פ רש"י (במ' פי' כז,ו) והעברת ... דבר אחר על שם שהבת מעברת נחלה משבט לשבט [שבנה ובעלה יורשין אותה. שלא תסוב נחלה לא נצטוה אלא לאותו הדור בלבד] (א) העברת נחלה בדור הירוש ונוחל (ב) העברת נחלה בכל דור אחר-כך.

והעברת את נחלת אביהן – תביר מרכא טפאא, קבוצת פרטים הקשורים לנושא ירושת בנות שעל חלקם לא חלה ההלכה, היינו במצב (א) בדור הירוש ונוחל בנות יורשות אבל אינן מעבירות נחלה לשבט כעליהם או בניהם. תבנית הטעמים של בנות צלפחד דברת – מונח זרקא סגול, בתפקיד כעין מוסיף ו/או גורע מהענין על הענין, אפשר שמרמז לפתרון הספקות שהיו למשה שהעלינו ב-[במ' פי' כז,ו] (א) א"י מוחזקת היא (משעת יציאת מצרים כאילו כבר כבשו וירשו) (ב) הן נוטלות חלק בכורה של צלופחד בירושת חפר.

[ותוספתא מסכת בכורות (צוקרמאנדל) פרק פ"ו,ה"ח] כיצד אין נוטל בראוי כבמוחזק מת אביו (של פלוני) בחיי אביו (הסבא של פלוני). והפלוני בכור) נוטל פי שנים מנכסי אביו (שמת) ואין נוטל פי שנים מנכסי אבי אביו (החי כי זה נחשב כראוי לפלוני כי עדיין לא הגיע לאביו לפני מתו) ואם היה אביו (של פלוני) בכור נוטל פי שנים אף מנכסי אבי אביו (אם הסבא מת לפני האבא של פלוני): ארץ-ישראל נחשבת מוחזקת מיציאת מצרים. לכן לכל אחד מהנמנים להלן חפר, צלופחד הבכור, בני חפר אחרים (אחי צלופחד) יש נחלה בא"י. נחלת חפר האב נחשבת כמוחזקת כלפי צלופחד ואחיו, אבל היא במצב של ראוי לילדיהם. לכן אם מת מי מבני חפר לפני חפר ילדיו יורשים מיד רק חלקו. כאשר מת חפר, בנו שמת לפניו יורשו בקבר ומוריש נחלה זאת לילדיו. בירושת הארץ חפר, צלופחד, אחים כל אחד קבל נחלה. כל הנחלות חזרו אל חפר כדי להורישן לבאי הארץ. אם לחפר היו שלושה בנים, אז יחד עם נחלתו היו אצלו ארבע נחלות. היות וצלופחד היה בכור אז הוא מקבל שתי נחלות. ארבע נחלות שאצל חפר מתחלקות לארבע, שתיים יורשות בנות צלופחד ומחלקות לחמש. אבל היות ושני אחי צלופחד מתו ללא יורשים, בנות צלופחד זכו בעוד שתי נחלות שחילקו לחמש ביניהן. אם לצלופחד היו שלושה אחים אז אצל חפר חזרו ארבע נחלות ויחד עם נחלת חפר היו אצלו חמש נחלות. מחלקים אותן לשש, שתיים יורש צלופחד הבכור בקבר, אותן יחלקו בין חמש בנותיו. שני אחים של צלופחד מתו. האח שלא מת קיבל נחלה. אצל חפר נשארו שלוש נחלות. אותן מחלקים לשניים נחלה ומחציתה יורש צלופחד בקבר ומוריש לבנותיו שמחלקות בחמש. נחלה ומחציתה קבל האח החי או ילדיו.